

Uredništvo in upravišstvo:

Maribor, Koroške ulice 5.

„STRAŽA“

izhaja v ponedeljek, sredo in petek
popoldne.

Rokopisi se ne vračajo.

Z uredništvom se more govoriti
vsek dan od 11.—12. ure dopold.

Telefon št. 113.

Naročnina listu:

Celo leto 12 K
Pol leta 6 K
Četrt leta 3 K
Mesečno 1 K

Posamezne številke 10 v.

Zunaj Avstrije celo leto 17 K.

Inserati ali oznanila

se računijo s 15 vin. od 6redne
petitvrste; pri večkratnih ozna-
nilih velik popust.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Št. 98.

Maribor, dne 20. avgusta 1909.

Letnik 1.

Slabi upi.

Dunaj, 19. avg.

Poslanci, ki so prihiteli na klic načelnika Poljskega kola prof. Glabinskega na Dunaj, so zapustili dvorane državne zbornice ter odhiti na svoja bivališča in letovišča, po dvorinah državne zbornice pa se čujejo mačkalje le še udarci zidarjev in pleskarjev, ki tamkaj ustvarjajo malenkostne spremembe. Prah, katerega je vzdignila torkova konferenca, se je polegel in vsakdo lahko sedaj vidi cesto, po kateri namerava hoditi slovanska opozicija. Stranke vedno sodijo, da na tej cesti ni več mnogo prvir, dočim trdijo opozicijske stranke, da se državnozbornski voz ne bo peljal gladko. Ker opozicijske stranke gotovo poznajo boljše cesto, katero so si same začrtale, zato mislimo, da je njim več verjeti.

Naravnost razveseljivo je bilo, kako so se zastopniki nemških strank pri konferenci prijazno in koncilijantno vedli. Ni še šlo dobro par let v deželo, ko so skoro ravno isti možje stali v orjaški pozl na parlamentarnem pozorišču ter oholo izjavljali, da so oni zastopniki Herrenvolka v Avstriji, slovanski poslanci pa zastopniki manjvrednih narodov. Sedaj pa se je po kratkem poskusu slovanske obstrukcije naselila v njihovem srcu neodoljiva zavest, da so časi Herrenvolka minili in da manj vredni narodi zahtevajo z nepremagljivo silo za se enake pravice kakor Herrenvolk.

Ni ga poslanca, ni ga sploh politika v Avstriji, ki ne bi čutil, da je nastopila z obstrukcijo pogumnih češko-slovanskih čet zadnja faza velikega boja med Slovani in Germani v naši državi. Kakor vse kaže, bo ta faza izpolnjena z najburnejšimi napadi in odpori, kajti ne gre se več za adjunkte v kakem provincialnem mestu, ampak boj se bije zato, da dobe Slovani enak upliv na centralno upravo kakor ga imajo Nemci.

Za slovanske narode je napočil velik čas, in upamo, da ne bo našel malih ljudi. Že do sedaj je narod pokazal, da stoji ob strani pogumnih bojevnikov Slovenskega kluba in obsoja bojazen in politično intrigantstvo slovanskih liberalcev na Štajerskem in Kranjskem. Zmerni liberalci na Primorskem, ki imajo vsled svojega življenja v velikem svetovnem prometnem gibanju širje obzorje nego bančni agenti in po strebarstvu zaslepljeni hofrati, se pridružujejo boju slovanskih-čeških klubov. Tudi v Dalmaciji je zapihal nov veter, kateri bo odtrgal nekatere veje od

čudne opozicije, ki jo tirata Hribar in Ploj z dovoljenjem visoke c. kr. vlade.

Bodočnost bo polna bojev, ker jih mora biti. Smešno je trditi, da naša opozicija zahteva le glave Hohenburgerja, Stürgkha, Bilinskega, Schreinerja. To bi bilo premalo. Mi zahtevamo glavo dosedanjega germanizirajočega vladnega sistema, mi zahtevamo faktično ravnopravnost kakor v zadnji vasi na Slovenskem, tako tudi na Dunaju. Naši cilji so visoki in do takih ciljev se ne pride brez naporov in bojev. In ker ni upati, da bi Nemci brez odpora pripustili izvršiti ta preobrat, zato nam je pričakovati hudih in dolgih bojev. To prepričanje mora prešiniti ves naš narod, da bo zvesto vztrajal ob strani svojih predboriteljev.

Ni izključeno, da nam bo ta nova faza velikega boja med Slovanstvom in Germanstvom prinesla tudi kmalu nove volitve za državni zbor. (To čutijo celo naše slovanske liberalne stranke, in ravno ta mogočnost je vzrok, da se tako krčevito branijo odločnega nastopa proti sedanji vladi. Ploji, Hribarji, Ježovniki se boje za svoje mandate. Majhni ljudje, ki žrtvujejo velike cilje svojim malenkostnim osebnim aspiracijam. V naših vrstah ni bojazni za mandate, nam je le skrb za pravice slovanskih narodov. Zato ljudstvo zaupa našim poslancem, zato jih bo tudi zopet volilo.

Nemci si domnevajo, da Slovani vendar ne bodo imeli dovolj poguma za sedanji boj. To se čita med vrstami sedaj po konferenci v vseh njihovih glasilih. Toda motijo se, delajo si slabe upe. Boj bo trajal naprej, dokler se srečno ne zaključi.

Po konferenci Glabinskega

Glabinski pri Bienerthu.

V sredo se je podal profesor Glabinski k Bienerthu in ga obvestil o konferenci voditeljev strank. Glabinski je ministrskemu predsedniku dejal, da so se pri konferenci pojavili glasovi, ki so za zasedanje državnega zbora ugodni, vendar pa ni bilo enotnega naziranja v tem vprašanju, nekateri da so bili celo naravnost nasprotni. Baron Bienerth je odgovoril, da vlada vidi svojo najresnejšo nalogo o tem, da omogoči delomožnost državnega zbora. Vlada bo prejšle delala na to, da ohrani zbornico močno in ugledno. Zato bo vse podpirala, kar meri na to, da začne parlament svoje velike gospodarske in socialne nalo-

ge. Bienerth je tudi naznanil Glabinskemu, da se bo vršila ministrska seja, kateri bo sporočil, kaj se je na konferenci Glabinskega ukrepalo. Z voditelji strank se bo Bienerth posvetoval šele začetkom septembra.

Ministrski svet.

Na cesarjev rojstni dan se je vršil ministrski svet, ki se je pečal z načrtom raznih parlamentarnih korporacij, ki bodo zborovale jeseni. Posebno se je vzelo v pretres poročilo Glabinskega o konferenci klubovih načelnikov in pa izjave raznih politikov, ki so predmet javnosti. Ministrski svet je prepričan, da je nujno potrebno, da se doseže zopetno parlamentarno delo v zbornici. Poudarjalo se je, da bi nadaljevanje razmer, vsled katerih se je zaključilo zadnje zasedanje državnega zbora, škodovalo ugledu in moči zbornice, in da je vladi, ki si želi trden ljudski parlament, veliko na tem, da se prejkoprej povrnejo zopet redne in zdrave razmere v državno zbornico. (Na to je pa ministrski svet pozabil, da je edino-le sam kriv takih razmer s svojim sovražnim nastopanjem proti Slovanom.) Ministrski svet je prišel tudi do zaključka, da bi sklicanje državnega zbora, predno so podane vse garancije za uspešno delovanje, za slučaj, da se izjalovi, zelo neugodno uplivalo na poznejše zasedanje in najbrže tudi na zasedanje deželnih zborov. Takim slučajnostim in možnostim se pa usoda parlamenta nikakor ne sme izpostavljati. Ker dosedaj še nikakor niso dani stvarni pogoji za uspešno delovanje državnega zbora, je treba najprej pripraviti načrte za deželne zборе.

Posebno pozornost je ministrski svet obrnil na priprave za zasedanje češkega deželnega zbora, ker je prepričan, da bo to zasedanje zelo veliko uplivalo na delovanje v državnem zboru. V drugi polovici septembra se bo, kakor se je že prej nameravalo, sešli deželni zbori. Pri tem upa vlada, da se bo med deželnozbornskim zasedanjem podala možnost, da se skliče državni zbor že začetkom oktobra, deželni zbori bi pa decembra meseca nadaljevali svoje delo. Državni zbor bi rešil tiste naloge, katerih v zadnjem zasedanju ni rešil; posebno bi se pa pečal s finančnim načrtom. Sklepi državnega zbora bi podali finančni načrt, bi podali podlago za nadaljno delovanje deželnih zborov, ker je glavna naloga teh, da sanirajo deželne finance.

Po ministrskem svetu je poklical baron Bienerth prof. Glabinskega k sebi, da ga obvesti o sklepih ministrskega sveta. Bienerth je pri tej priliki prosil Glabinskega, naj ostane v zvezi z njim in naj

PODLISTEK.

† Janez Majciger.

Kdo ga ni poznal — ljubeznivega, očetovsko-dobrega profesorja Majcigerja! Skoraj pol stoletja je vzgojeval na mariborski gimnaziji spodnještajersko razumništvo. Njegove učence štejejo po tisočih. Razšli so se po vsej slovanski domovini, mnogoteri tudi daleč tje kakor izven njenih mej. Nahajamo jih v vseh stanovih, v vsakojaki službi.

Ko so se zadnja leta shajali v Mariboru, da bi proslavili 25letnico zrelostnega izpita, povabili so vedno med se svojega bivšega, priljubljenega profesorja Majcigerja, ki je izmed starejših profesorjev mariborske gimnazije, kakor neomahljiva skala, najdalje stal sredi viharjev zemeljskega življenja.

Iz njegovega životopisa navedemo sledeče podatke:

Rojen je bil dne 15. listopada 1829. l. v Kranjski gori na Gorenjskem. Ljudsko šolo je dovršil v svojem rojstnem kraju, gimnazijo pa je obiskoval v Celovcu. Ker je bil zelo nadarjen in marljiv, so bili njegovi vspehi vedno odlični. Na Dunaju se je posvetil jezikoslovnim študijam, slavistiki in klasično jezikoslovju sta bila njegova stroka. Po dovršenem vsučilišču je prišel v Maribor na gimnazijo, na kateri je deloval neprenehoma 43 let, do svojega vpo-kojenja leta 1901.

Ob njegovem prihodu v Maribor vladale so tu žalostne razmere v narodnem oziru. A z mladeniško navdušenostjo začeli so nekateri možje ravno v Mariboru vstrajno delovati za slovensko ljudstvo. Suman, Janko Pajk, Raič, Slomšek, pozneje dr. Pre-

log, Jurčič in Tomšič so bili ti narodni bojevniki. Med njimi se je odlikoval tudi Janez Majciger.

Slovstveno delovati začel je takoj po svojem prihodu v Maribor. Prve njegove spise najdemo v „Slovenski Bčeli“, katero je izdajal velezaslužni Janežič v Celovcu. V njej je objavil dve mišni narodni povesti: „Mlinarica“ in „Bratovska ljubezen.“

Leta 1863 so Slovenci na posebno slovesen način obhajali tisočletnico prihoda sv. apostolov Cirila in Metoda v našo domovino. Majciger je za to slavlje prevzel iz češčine J. E. Bilyjevo knjigo: „Deje sv. apostolov slov. Cirila u Metodeje“ (kvart, 163 strani).

S Pleteršnikom in Raičem je izdal po Matici Slovenski „Slovanstvo“, delo, ki je pisano z velikim narodnim oduševljenjem.

Marljiv sotrudnik bil je Majciger v celovškem „Kresu.“ V njem najdemo mnogo njegovih spisov. Posebno zanimiv je njegov daljši članek „Ulrich Lichtenstein“ v letniku 1882 in 1883. Gamljiv je životopis Ivana Macuna iz njegovega peresa. „Voda in njena moč“ ter „Zrak in njegove moči“ nahajajo se v letnikih 1883 in 1884.

V rokopisu, še ne objavljenem, je njegov prevod iz Torita. Tudi dolga razprava o staroslovenščini in razlaga imena Kamnica leži še v rokopisu.

Kot vrlega rodoljuba najdemo Majcigerja pri ustanovitvi vseh važnih narodnih podjetij v Mariboru: Maticе Slovenske, Slovanske Čitalnice in Posojilnice. „Slov. Gospodarju“ bil je posebno začetkoma marljiv sotrudnik.

Značaja je bil pokojni Majciger izvanredno dobrohotnega. Dijakom je storil mnogo dobrega; podpiral jih je gmotno in duševno, kjer in kolikor je le mogel. Ob enem je bil mož trdnega krščanskega pre-

pričanja, kateri je svoje verske dolžnosti vedno javno in zasebno izpolnjeval na upravi vspodbudljiv način.

V priznanje njegovih obilnih zaslug Mobil je od Nj. veličanstva zlati križec s krono, ob vpo-kojenju pa je bil imenovan šolskim svetnikom.

Zdravja je bil do visoke starosti čilega. Hilarati je začel še-le, ko ga je pred dvema letoma kap zadela. S čudovito potrpežljivostjo je prenašal svojo bolezen, večkrat previden s sv. zakramenti. Dne 16. avgusta 1909, ob šestih zvečer, je izdihnil svojo blago dušo. Dne 18. avgusta bil je slovesno pokopan. Dolga vrsta njegovih učencev ter prijateljev ga je spremila k večnemu počitku na mariborskem pokopališču. Tudi Nj. ekselencija, presvitli knezoškof dr. Mihael Napotnik se je udeležil pogreba. Njegove zemeljske ostanke smo izročili hladnemu grobu, njegov spomin pa ohranimo za vselej v globoki- ni svojih hvaležnih src, — spomin na zaslužnega, slovenskega rodoljuba, na plodovitega, slovenskega pisatelja, na uzorno verskega moža in plemenitega prijatelja učeče se mladine.

Tamburašica.

Spisal J. S.

(Konec.)

Okrog vse tiho, vse mirno, vse poslušaj. Ona pa igra otožno pesem svoje duše. On jo tudi čuje, mora jo čuti, mora. Trepetajoči, tožeči glasovi so doneli po vrtu, njena roka je drsala sama od sebe po strunah, tiha otožnost je zakrila njen obraz. — Ta pesem!

To so tožbe pri lepih spominih.

skupno z vlado nadaljuje svoje delovanje za ugodno rešitev parlamentarne krize.

Poslanec Glabinski je vzel na znanje poročilo ministrskega predsednika in izjavil, da soglaša s sklepi ministrske seje. Izrazil je upanje, da bo vladni načrt za zasedanje tako deželnim zborom kakor tudi državnemu zboru dal zadosten delokrog za delovanje in da mu tudi razne stranke ne bodo nasprotovale.

Glasovi o konferenci Glabinskega.

Sološno žele nemški listi, naj bi se Bienerth tudi nekoliko sam potrudil, da se približajo in sporazume stranke. Najodkriteljši so pač socialni demokratje, ki so v „Arbeiter-Zeitung“ napravili Bienerthu začuden kompliment, kako da je sploh mogoče, ker je prišel z vzvišenega svojega nepristranskega mesta s počitnic zdaj ob konferenci sploh na Dunaj. Norčuje se, da pač s svojo nepristranostjo zakriva svojo lenobo.

Zdaj po konferenci se seveda časopisje še bolj kot prej peča ž njo. „Tagespost“ se zgraža, ko navaja, da Slovanska Jednota zahteva, naj se odstrani Bienerthova vlada. O Bienerthu trdi, da me vlada proti Slovanom, da je nevtralen v narodnih vprašanjih. Da napada obstrukcijske stranke, je samoobsebi umevno, ker Nemce preletava strah in groza, kadar začujejo Susteršičevo ime.

„Grazer Tagblatt“ vidi v konferenci edin uspeh, češ, da je dobro, ker Slovani priznavajo parlament. Bienerthu pa le pove, naj tudi sam kaj dela in pripravlja teren za jesensko državnozbornsko zasedanje.

M

Izjava dr. Šusteršiča.

Načelnik „Slovanskega kluba“ dr. Šusteršič je izjavil o konferenci sledeče:

Obstrukcija meseca julija je bila zgolj naperjena proti načrtu strank večine in vlade, da se reši cela vrsta predlog v poletnem zasedanju. Svoj namen je obstrukcija dosegla. Zato danes ni nobene obstrukcijske stranke več. O jesenski taktiki zdaj ne more biti govora. Nobena obstrukcijska stranka naprej ne izda svojega vojnega načrta. — Po izidu današnje konference se po moji sodbi niso ublažile težkoče notranje-političnega položaja. Gotovo se je opazila na vseh straneh koncilijantna dispozicija, a težko je odločiti, koliko se mora tu računati z navadno uljudnostjo. Po moji sodbi so še vedno ostale neizpremenjene kardinalne točke položaja: Delomožnost češkega deželnega zbora, rešitev vprašanja o bosenski kmečki odvezi in vprašanje o italijanski fakulteti. Težišče je zdaj v pogajanjih z ministrskim predsednikom, za katera je pooblaščen načelnik „Poljskega kola“. Na drugi strani je dolžna vlada, da ustvari stvarne predpogoje za izboljšanje položaja. Glavni efekt je skupna solidarnost „Slovanske Unije“. Soglasno je odklonila „Slovanska Unija“, da že danes sklepa o svoji taktiki v jesenskem zasedanju. Pogajanja načelnika „Poljskega kola“ so nameravala izboljšati položaj in uplivati na svoječasne sklepe „Slovanske Unije“. Samoobsebi umevno je nemogoče, da bi se moglo kaj reči o uspehu teh pogajanj, ker je nadaljni razvoj političnega položaja odvisen od različnih faktorjev. Sodim, da hipni-politični položaj pred vsem zahteva, uspešno zasedanje deželnih zborov in bilo bi le pametno, ako bi se v tej točki ugodilo soglasnemu sklepu „Slovanske Unije“. Zasedanje deželnih zborov in zasedanje delegacij bi omililo notranje politični položaj.

Državni in češki deželni zbor.

Češki večerni listi poročajo, da so češki poslanci zasebno naznanili ministrskemu predsedniku

Pred letom sta bila na Bledu z očetom. Mnogo gospode je bilo na počitnicah; ona se spominja, kako krasni poletni dnevi so bili to. Zvečer sta igrala po gostilnah, hotelih in vrteh, po dnevi pa se je lahko vozila po jezeru, ali pa posedala na divnem bregu.

In nekoč se je odpeljala na jezero. Solnce se je bližalo temnim triglavskim vrhovom. Odplula je od brega — sama; to ji je bilo v veselje; zvečer je imela igrati na gostilniškem vrtu. In dolgo se je vozila po jezeru, počasi, mirno, veselo.

Čolnički in čolni so hiteli semtertja, storil se je večer in jel je padati mrak. Večerno žarenje za meglenimi gorami, nemirno šumenje vetrov, oživilni breg in s čolnički polneče se jezero — to je večer, krasen večer.

Njena čista duša se je veselila v tem večeru in sanjala je sama, daleč tam sredi jezera, sanjala o majki, o domovini. In iz njene duše je vzklopela pesem:

— Lepa naša domovina —

Večerna zvezda se je prikazala tam na južnem nebu, mrakovi so padali niže, niže — bližala se je noč. Na obali so se zasvetile luči. Tam se je čulo šumenje množice. Tu sredi valov je vladal mir. — skrivnostni, večerni mir —

Uprla se je v vesla in odplula k obali. A veter je vlekel njej nasproti, njene slabotne ročice so omagovale pred nasprotno silo. Skrajni čas je bilo oditi, skrajna čas. Gospoda se je vrnila z izletov in potrebuje zabave.

Večerni veter pa je bil šimdalje močnejši, važi so se zaganjali ob njen čoln in ni se ganila z mesta. Zasukala je čoln in plula po strani.

Bienerthu, naj nikar ne upa na mirno zasedanje državnega zbora, ako se ne omogoči zasedanje češkega deželnega zbora.

Nove volitve.

„Zeit“ poroča da Slovenska Unia dela na razpust državnega zbora. Trdi se z vso gotovostjo, da se je razgovarjal ob zadnjem obisku prestolonaslednik z Bienerthom o političnem položaju in o razpustu državnega zbora. Sicer „Zeit“ dementira istinost te govorice, a da je nastala, pojasnjuje vso resnost položaja. Mi se seveda novih volitev prav nič ne strašimo.

Češki agrarci za razpust državnega zbora.

Neka dunajska korespondenca objavlja razgovor svojega poročevalca z nekim češkim agrarnim poslancom, ki je izjavil, da se njegova stranka prav nič ne boji, če se državni zbor razpusti. Strankini zaupniki se izjavljajo za državnozbornski razpust. Obstrukcija bo jeseni še hujša, kakor je bila zadnja. Pri novih volitvah vzamemo socialnim demokratom med 23 najmanj 16 mandatov. Gre se nam za to, da strmoglavimo sedanje vlado in ž njo Bilinskijev sistem. Prepričani smo trdno, da je pri odvezi bosenskega kmeta Bienerth, če je že to znal ali ne, Burianov sokrivec. Tudi Poljaki izpregledujejo in je Poljskemu klubu dobro znano, kako bedasto je podpirati Bilinskijev sistem. Bilinski je primogel Bienerthu k političnemu harakiriju, ki ga mora Bienerth izvesti na sebi. Natančno znamo, da so že šteti Bienerthovi dnevi in meseci. Njegova taktika njegove vlade je bila sovražna Čehom. Zato mora pasti.

Poljaki zadovoljni.

Poljaki so zadovoljni z uspehom konference. Izpredvideli so, da voditelji Slovanske jednote niso za to, da se skliče državni zbor septembra, ker se finančne predloge ne morejo rešiti v kratkem zasedanju. Čehi so za to, da se skliče državni zbor še le oktobra. Ker konference ni določila, kdaj naj se prične pogajanja, zboruje danes parlamentarna komisija Poljskega kola. Najbržje se prično pogajanja 29. avgusta.

Nemške svobodomiselne stranke.

O seji izvrševalnega odbora nemških svobodomiselnih strank so izdali izjavo, ki naglašja potrebo vsaj začasne rešitve finančne reforme. Vlada naj predloži jezikovne predloge in načrt o socialnem varovanju. Razpravljali so tudi o češki nevarnosti na Dunaju.

Načrt za oktobersko zasedanje.

Vladne stranke se sedaj trudijo, da bi omogočile oktobersko zasedanje državnega zbora. Napravile so nov parlamentarni red, po katerem bi se najprej septembra meseca vršilo zasedanje deželnih zborov, oktobra meseca pa bi zboroval državni zbor, ki bi imel najprej rešiti finančni načrt, pozneje, najbržje meseca decembra bi pa bilo glavno zasedanje deželnih zborov.

S tem novim delavnim načrtom hočejo vladne stranke doseči na eni strani sklicanje državnega zbora, da bi poslanci prišli zopet do svojih dijet, na drugi strani pa ugoditi češki želji: najprej deželni zbor in potem šele državni zbor. Ker bi služilo septembersko zasedanje deželnih zborov v prvi vrsti le pripravam in pa konstituiranju, upajo, da bo do na ta način lahko dosegli miren razvoj septemberskega zasedanja češkega deželnega zbora. Oktobra meseca bi pa pričel državni zbor s finančnim načrtom, seveda

Za njo je pridrčal čoln lahak, majhen in v njem je sedel mož lepe postave — Makso Boran. — Pridrčal je vstric nje — bila je skoraj popolna noč — in vstavil čoln.

Ona se je ozrla in ga spoznala. Videla ga je že večkrat tuintam v gostilni. Vselej jo je gledal tako nekako čudno, čudno — in ona je gledala skrivaj njega.

Skoraj vstrašila se je, ko ga je spoznala. Ta večer!

— Dober večer, gospodična.

— Dober večer.

— Plujete li h kraju?

— Da.

— To vam je težko.

— Da.

— Smem li vam pomagati?

Pomislila je in nazadnje nekako s trepetom izrekla besedilo:

— Prosim!

Pripel je svoj čoln k njenemu, presedel se v njenega in pripel vesla. Urno je zdrčal čolna. Peljala sta se molče, dolgo molče. Vali so se zabijali ob čolnih, veter je vel nasproti, njeni lasje so trepetali v vetru, Makso pa je z močno vroko vpladal obe vesli.

Črez čas je prenehal in spustil vesli.

— Zakaj ste odnehali, gospodine?

On jo je gledal nepremično.

— Ah, plujte dalje, prosim vas.

— Ni mogoče, gospodična —

Njegovo govorjenje je bilo čudno, kot tisti pogledi. Zdelo se ji je, da čuje udarce njegovega srca. In molčala je in oprla oči tiho pred se. Njeno

z izpremenjenim, ki bi se omejil le na malenkostno zvišanje državnega davka in na pivo.

Reševalna akcija Poljakov

Tržaška „Edinost“ razmotriva v članku pod gornjim naslovom, kje je iskati krivde na sedanje neplodnosti in nesposobnosti parlamenta tako-le:

„Krivda leži v parlamentu. Tudi ta sedanja parlamentarna kriza dokazuje, da se marveč vlada noče akomodirati novemu modernemu duhu parlamenta. Dočim se je parlament na podlagi splošne volilne pravice demokratiziral, kar pomenja zmago načela enakosti in enakopravnosti individuvov in narodov, je pa že sestava vlada sama ostala protidemokratska in protimoderna! Saj gre vsa njena politika za tem, da absolutističnim vladanjem in preziranjem parlamenta ohranja stari zistem, kakor je obstajal pred demokratiziranjem parlamenta, in da — protislovju s tendencijo po enakosti — ohranja privilegije jednemu narodu.

Med duhom in voljo demokratiziranega parlamenta in nameni sedanje vlade zija globok nepremostljiv propad. Sestava vlade ne odgovarja sestavi parlamenta — to je tisti globoki vir, iz katerega prihajajo vzroki, ki so izzivali tudi sedanje hudo krizo. Vlada postavlja svojo voljo proti parlamentu. A za uveljavljenje te svoje volje skuša z obljubami, koncesijami, grožnjami in raznimi mahinacijami pritezati k sebi posamične nesolidne elemente v parlamentu. S tem slabi vlada parlament in ga degenerira. Kajti neizogibno je, da mora prihajati do bojev med takimi, vladnim vabam dostopnimi elementi, in med zdravimi parlamentarnimi skupinami, kakor sedaj n. pr. med Poljaki in Čehi. Po krivdi in volji vlade je parlament razdejan sam v sebi, obnemogel in nesposoben za plodnosno delo; parlamentarno življenje je zastrupljeno. Vlada proračunjeno degenerira parlament — kal boleznini torej v njem samem, ampak je zanešana vanj od zunaj. To je finteza vse sedanje krize.

Kakor rečeno — krivda ni v principu demokratiziranja parlamenta, v principu splošne volilne pravice in sedanja kriza nikakor ne podaja dokaza, da parlament splošne volilne pravice ni nič boljši nego je bil parlament kurij in privilegijev! Mlad je še, Vlada pa podtika zahrbtno temu mladeniču pokvarjenega mleka in zato se ne more razvijati. Pogoji so v njem, ali razvijati jih ne more, ker mu tega ne dovoljuje stari avstrijski zistem, ki se obupno bori za svoj grešni obstanek.

Zato so zastoj vsi napor gospoda Globinskega. Poprijel se je grešne stare metode, da zdravi bolezen, ali prav za prav se spremljevalne pojave bolezni, a ne bolnika samega. Na tem treba izvesti operacijo in ga osvoboditi od takozvanega „ognjišča“ bolezni, ki je — v vladnem zistemu. Zato so sklepi „Slov. Enote“ povsem pravilni: mi smo pripravljeni za sodelovanje na saniranju parlamenta, ali obvez ne vsprejemamo za sedaj nikakih, dokler ne bodo čisti računi — z vlado!

Raznoterosti.

Cesarjev rojstni dan se je v Mariboru proslavil na slovesen način tako-le: Na predvečer je vojaška godba tukajšnjega deželnoobrambnega polka priredila bakljado po mestu. Posebej je obstala ter svirala pred škofijsko palačo, pred okr. glavarstvom, pred stanovanjem poveljnika mariborske vojaške postaje ter pred županovo hišo. — Ista godba je napravila obhod po mestu jutraj dne 18. avgusta.

srce je vstrepetal v njegovi bližini.

— Zakaj ni mogoče, prosim vas. Meni se mu di na breg.

— Gospodična, vam se mudi?

— Da; — njen glas je bil tresoč.

— Poznate li vi mene?

— Da; prosim vas, veslajte; glejte, noč je in mi smo še daleč od obale.

— Ali se vam mudi, gospodična?

— Prijel jo je za roko in ona je molčala.

— Glejte, gospodična, kako sva sredi valov skupaj spela najina čolna, valovi bijejo ob nje, veter vleče nasproti, a midva plujeva, plujeva dalje.

To je življenje in kje je mir?

Govoril je strastno, koprneče. Nekaj je hotel povedati, a v resnici ni povedal.

In potem sta molčala. — — —

Ona se je ozirala po večernih zvezdah, čuden nemir ji je napolnil dušo. On jo je zopet nepremično gledal v njene oči, ona pa si ga ni upala pogledati.

Sedaj se komaj vsega spominja. Črez čas se je jel čoln zopet zibati dalje, počasi, počasi. — —

In potem vsi tisti lepi večerni izprehodi na obali krasnega bleškega jezera, cele počitnice, dan za dnem.

On je bil učitelj v imenitni rodovini in je hodil podnevi z rodovino na izlete. Občevati je moral z domačo hčerjo in starejšim sinom, a zvečer je pa vselej prišel k njej.

Kako lepi večeri so bili to. In kolikokrat sta se zibala v čolnu na jezerskih valovih v lepih, tihih večerih, kot tistega večera.

Kako sladke sanje življenja so bile to. Samo sanje —

Ob 9. uri je prevz. gospod knezoškof služil v svoji prestolnici cerkvi slovesno pontifikalno mašo z zahvalno in cesarsko himno ob koncu. Iste so se udeležili zastopniki vojaštva, ki je imelo ob istem času lastno službo božjo, potem veliko število cesarskih in drugih uradnikov ter obilo vernega ljudstva. Na koru je cecilijanski zbor proizvajal mašo „in honorem SS. Angelorum Custorum“ od P. Griesbacherja. — Ob eni uri popoldne je mil. vladika dal v veliki, okusno s cvetjem in zelenjem okrašeni dvorani svoje palače slavnostni obed, katerega se je udeležilo nad 50 odličnih gostov. V napitnem govoru je prevzvišeni gospod škof z vznesenimi b-s dami slavil blago očetovsko srce ljubljenege vladarja Franca Jožefa I., katero bje za blagor ljudstva in za čast božjo ter je vsem prebivalcem širne Avstrije vselej odprto — za katerega pa tudi bijejo vsa srca dobrih Avstrijcev v neomajani zvestobi in ljubezni. Govor, ki je končal z gorečo željo, da bi nam Bog še leta in leta ohranil dragoceno življenje cesarjevo, je bil od vseh navzočih sprejet z velikim navdušenjem. — Med obedom je v škofiškem dvoru svirala godba mariborskega veteranskega društva.

Pivkanje. Organizator liberalne srednješolske mladine v Mariboru je na skupščini Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev dolgočasil liberalno učiteljstvo z izvajanjem o 40 letnici državnega zakona. Že takoj po zborovanju so učitelji pripovedovali, da jo dr. Pivko nepričakovano plitvo govoril, tako da so se mnogi učitelji zanj sramovali, a „Narodni Dnevnik“ je bil tako hudoben, da je sedaj otrobovezni govor še dobesedno priobčil, tako da si bodo tudi širji krogi o učenjaški profundnosti dr. Pivka lahko ustvarili enako mnenje, kot poslušalci ga učitelji. Le nekoliko budalostnih cvetic iz njegovega govora: Zvezo državnozborskih strank pod Taafejem, ki se je imenovala „der eiserne Ring der Rechten“ (desnice), prestavlja ta medla luč XX. veka z gorostasno neumnostjo: „Železni krogpravice!“ Ako bi izustil Pivko to bedastočo v krogu izobraženec, bil bi v trenutku nemogoč, toda govoril je na zborovanju liberalnih učiteljev! Učenjak Pivko je farbal liberalne učitelje tudi s samoraslo izmišljotino, da vojaška uprava neizobraženih mladeničev, ki so obiskovali ljudsko šolo samo 6 let, ne bo pripustila k dveletni vojaški službi. Zares drzno neumna farbarija! Nihče nam ne bo zameril, ako se s človekom tako plitvega naziranja in znanja ne pričakamo zaradi „navalah cerkve na šolo“ in enakih vsakdanjih fraz!

Stara lumparija. Že opetovano smo zavrnilo očitane celjskih liberalnih listov, češ, da se rabi obmejni sklad v politične namene. To je laž, katero so si izmislili celjski liberalci, ki rabijo nastavljenice liberalnih obrambnih organizacij neprestano za svojo strankarsko politično agitacijo. Samoumevno pa je, da naša obrambna društva za obmejne hiše ne bodo naročevala svobodomiselnih listov. Toliko jasnosti, da to izprevidijo, bi pač smelo biti tudi v liberalnih buticah. Račun o obmejnem skladu smo položili na šentjakobskem shodu, liberalcem pa ga niklar nismo in ne bomo, ker ni navada, da bi se pošteni ljudje opravičevali pred vsakdanjimi lumpi.

Dobro zadeti. Mladeniški shod na Hameu liberalcem ne more iz spomina. Še vedno škripajo z zobmi od jeze nad dobro uspelim shodom in nad žganimi udarci, ki so jih dobili od naših govornikov. Zakaj pa toliko razburjenja nad shodom, na katerem je bilo, kakor si sami lažete, „le kakih 30—40 mladeničev klerikalnega kalibra in nekaj terciarjalk.“ Zakaj morajo zaradi takega shodiča nastopati celo občinski odbori in sklepati ogorčene resolucije? Liberalna razburjenost nam dela veliko veselje, kakor vsaka jeza onemoglih in slabotnih. Kdor je na tleh, se zvija, kdor mu kleči na prsih, se smeji. In mi se od srca smejimo liberalcem slovenjgraškega okraja.

Liberalni učitelji so poslali v „Slov. Narod“ dopis, v katerem se seveda pečajo s svojo staro željo — s povišanjem plač. Zahtevajo od deželnega zbora štajerskega, da jim mora v jesenskem zasedanju zvišati plače. Trdno upajo, tako pišejo, da jim bodo do tega pripomogli tudi slovenski deželni poslanci. Oho, prijatelji dragi, sedaj smo pa že vkup! Nismo si mislili, da se bo naše prerokovanje tako hitro izpolnilo. Za povišanje plač so naši deželni poslanci tudi liberalnim učiteljem dobri. Samo to je šment, da so liberalni učitelji za časa volitev in tudi po volitvah z o-studnimi napadi po shodih in liberalnih cunjah na naše poslance slednjim tako slabo priporočeni. Dvomo tedaj, da bi bili naši poslanci voljni, se potegovati za zvišanje plač liberalnim učiteljem toliko časa, dokler se zadnji ne bodo poboljšali. Sploh se pa lepo vidi vrl značaj liberalnih učiteljev v tem, da v „Slovenskem Narodu“ prosjajo naše poslance za zvišanje plač, v „Narodnem Dnevniku“ jih pa dan na dan prav po liberalno-učiteljsko napadajo.

Ponovno opozarjamo na ustanovni shod pododbora S. D. Z. (Slov. dijaške zveze) za Štajersko, ki se vrši v nedeljo, dne 22. avgusta v Šmarju pri Jelšah v hotelu g. Habjana. Predpoldan bo oficijelno zborovanje, popoldan pa veselica v istih prostorih. Zato opozarjamo vse somišljenike, zlasti pri tem interesirane dijake, naj imajo to v evidenci, da ne bodo kje drugje na isti dan kaj slišenega aranžirali. One pa, ki bodo sodelovali pri popoldanski veselici, bodisi kot tamburaši, peveci ali igralci, prosimo, da nemudoma pošljejo vse tozadevne podatke na naslov: Anton Ogrizek, cand. iur., t. ž. p. Pristava, Štajersko. Na isti naslov je pisati tudi po informacije. Ker bo vzpored zelo zanimiv, pričakujemo, da se te prireditve udeležijo, kar v največjem številu, tudi somišljeniki po sosednjih farah. Osobito naši vrli kmečki

fantje ne smejo ta dan zaostati za drugimi, ampak naj pokažejo, kako ozke vezi jih vežejo s katoliško-narodnim dijaštvom. Na delo torej, vrla mladina in na svidenje v Šmarju!

Slovenske učne knjige. Naučno ministrstvo je dovolilo profesorjem: dr. Valentinu Kušarju na učiteljski pripravnici v Ljubljani, Franu Komatarju na državni gimnaziji v Kranju in ravnatelju druge državne gimnazije v Ljubljani, Franu Wiesthalerju dopust za šolsko leto 1909—10 v svrhu spisanja slovenskih šolskih knjig za srednje šole, oziroma učiteljske. — Da je ministrstvo vendar enkrat ugodilo dolgoletni zahtevi Slovencev po svojih lastnih učnih knjigah, to ne gre iz glave Nemcem, ki se zdaj zaletavajo v vso silo proti naučnemu ministrstvu, češ, zakaj da je dovolilo sedaj dopust omenjenim profesorjem za tako protiaustrijsko delo. Ako en državno-pravni narod v Avstriji zahteva upeljavo šolskih knjig v njegovem jeziku, je nemškemu kulturnemu Mihelnu že preveč. Sami so pa taki patriotje, da še na rojstni dan našega vladarja razobešajo veleizdajniško nemško zastavo po svojih hišah in prepevajo tudi veleizdajniško „Die Wacht am Rhein“.

Kako so učitelji patriotični. V nekem kraju blizu Konjice še cesarske pesmi niso zapeli šolarji na rojstni dan Nj. Velikanstva cesarja; ni se to zgodilo niti v cerkvi niti v šoli. Edino znamenje patriotizma je bila izobešena cesarska zastava na šolskem poslopju. Ali vidite, kako gre mlačnost in mržnja do cerkve ter do cerkvenega petja roko v roki z mržnjo do cesarskega prestola.

Nadvojvoda Jožef Ferdinand in Peter Ferdinand v zrakoplovu. V ponedeljek, dne 9. t. m., sta se vzdignila v Celovcu ob 8. uri zjutraj z zrakoplovom nadvojvodi Jožef Ferdinand in Peter Ferdinand. Nameravala sta preleteti Karavanke, veter je pa zanesel zrakoplov ob Dravi proti Spodnjemu Dravburgu. Zrakoplov sta spremljala na avtomobilih gospoda baron Gutmanstal in Koutnik, ki sta se peljala proti Karavankam. Ker je pa veter gnal zrakoplov le na Štajersko, sta se nadvojvodi spustila v Vuze-niči ob pol 4. uri popoldne na zemljo. Ob istem času sta bila na mestu tudi že avtomobila. Ker je bilo v zrakoplovu še dovolj plina, so poizkusili še eno vožnjo. V zrakoplov je stopil g. baron Gutmanstal z gospo, nadvojvodi pa sta zasledovala zrakoplov v avtomobilu gosp. Gutmanstala. Ob ¼4. uri se je spustil zrakoplov zopet dol pri Rušah. Avtomobiloma se je posrečilo dospeti v Ruše, še predno se je spustil zrakoplov na tla. Obekrat se je spustil zrakoplov na zemljo na desnem bregu Drave, avtomobila pa sta vozila po cesti na levem bregu. Zato so morali obekrat prepeljati avtomobila črez Dravo z brodom. V Rušah so zrakoplov spravili v zaboj in ga poslali po železnici naprej. Oba nadvojvodi in spremljevalci so se peljali z avtomobilom nazaj v Celovec, kamor so dospeli ob 11. uri ponoči. Nadvojvodi sta bila z vožnjo zadovoljna in sta obljubila, da povzameta iz Celovca v ne dolgem času drugo vožnjo.

Kapitulacija pri Vilagošu. Dne 13. t. m. je minulo 60 let, da je mažarski general Görgey s svojo uporno armado položil orožje pred ruskim generalom Paskjevičem (13. avgusta 1849). Mažari niso mogli staviti nikakih pogojev, šlo se je le tembolj za vprašanje, naj se li predajo Rusom ali pa Avstrijcem. Dne 11. avgusta je Görgey sklical vojni svet, ki je sklenil, da se brezpogojno podvržejo Rusom; s tem poročilom so bili odposlani parlamentarji k Rusom in mažarska armada je začela marširati proti Vilagošu. Tega marša so se udeležili tudi mnogi člani vlade ogrskega parlamenta. 23.000 mož je na polju pri Vilagošu položilo orožje pred Rusi. Med njimi je bilo 11 generalov in 1400 častnikov. Razum tega so dobili Rusi v oblast 129 topov, 29 zastav in 31 standardov kakor vojni plen. Görgey se je najprej podal k Paskjeviču v Veliki Varadin in je bil potem interniran v Celovec. Z ostalimi častniki in moštvom se je postopalo po vojnem pravu. — In po 60 letih so Mažari vzlic kapitulaciji pri Vilagošu odločujoči faktor v avstro-ogrski monarhiji!

Dijaški sestanek.

Slovensko katoliško narodno dijaštvo priredi svoj letošnji glavni sestanek v Ljubljani, dne 30. in 31. vel. srpana in 1. kimaveca in vabi nanj vse somišljenike in prijatelje. Spoređ mu je:

V ponedeljek, dne 30. vel. srpana:
Ob ¼3. uri zborovanje znan. odsekov akad. društev „Danice“ in „Zarje“ v mali dvorani hotela Union. Nato občni zbor „Leonove družbe“.

Ob 7. uri zvečer pozdravni večer v veliki dvorani hotela Union.

V torek, dne 31. vel. srpana:
Ob 8. uri zjutraj sv. maša v stolnici. Po sv. maši občni zbor „Slovenske dijaške zveze“ v veliki dvorani hotela Union.

Ob ¼2.—4. ure popoldne zborovanje organizacijskih odsekov akad. društev „Danice“ in „Zarje“.

Ob 4. uri popoldne nadaljevanje občnega zbora S. D. Z. Naše obrambno delo. (Ref. cand. iur. A. Ogrizek, „Zarja“.)

Ob 8. uri zvečer prijateljski sestanek gg. starešin akademičnih društev „Danice“ in „Zarje“.

V sredo, dne 1. kimaveca:
Ob 8. uri zjutraj sv. maša v stolnici. Nato zborovanje v veliki dvorani hotela „Union“:

1. Slovensko vseučilišče in Jugoslovani. (Ref. phil. I. Mazovec, „Danica“.)
2. Profanna in teološka znanost. (Ref. theol. I. Omahen, Ljubljana.)
Ob 3. uri popoldne:
3. Zgodovina naše ljudske izobrazbe. (Ref. cand. iur. F. Kovač, „Zarja“.)
4. Dijaštvo in socialno delo. (Ref. cand. iur. A. Veble, „Danica“.)
Ob 7. uri zvečer komerz v veliki dvorani hotela Union.
Pri pozdravnem večeru in komerzu sodeluje Slov. glasbeno društvo „Ljubljana“.

Štajersko.

Mariborske novice.

Nemški patrijotizem. Mariborski Nemci so nad vse patrijotični, to oni vedno in povsod povdarjajo. Najlepše pa se je ta njihov patrijotizem izkazal zadnjo sredo ob priliki cesarjevega rojstnega dne. Tu pa tam si videl kako zastavo, večinoma na nemških poslopijih. Ako pride kak Kernstock ali pa mogunski „sängerji“ tedaj je ves „nemški“ Maribor v zastavah, a te zastave ti nekako kažejo, da nisi v avstrijskem, ampak v rensko-pruskem Mariboru, sedaj ob priliki cesarjevega rojstnega dne se pa tem nemškim patrijotom ni zdelo vredno zastav izobesiti.

Tepež. V ponedeljek je nastal tepež v Krčovini med fanti iz Leitersberga, pri katerem sta bila ranjena viničarski sin Mihael Glavič in hlapec Lesjak Franc. Pretep pa ni nastal v krmi Alojza Jeriča, kakor smo zadnjič pomotoma poročali, ampak zunaj na cesti v neposredni bližini gostilne.

Razgrajanje. Nek krošnjar je prišel v sredo na večer v družbi nekega mariborskega knjigoveza v gostilno gospe Čolnik-ove v Gosposki ulici. Ker ni bilo gospe doma, je stregla gostom njena 12letna hčerka Elza, kateri je pomagala dekla Ana Romiš. Omenjena hčerka gostilničarke je pozvala knjigoveza naj plača popito vino, naka ji je ta neotesanec dal zaušnico in krošnjar je pa med tem grozil dekli z stolom. Obe sta morali bežati iz sobe. Stražnik, katerega so poklicali, je pozval oba, naj zapustita gostilno in je knjigovez res odšel. Krošnjar se je pa zoperstavljal in ga je moral stražnik aretirati. Aretiranec se je tako divje vedel, da so ga morali z vozom odpeljati v zapor na okrogno sodišče.

Tatvina. Gostilničarju Ivanič Heu v Krčovini so vkradli tatovi 50 kilogramov masti in slanina za 80 kron vrednosti. Enega tatu so kmalu zasledili v osebi vrtnarja Staroverskega iz Ptuja. Staroverski je že mnogokrat predkaznovan in ga mariborska policija še radi neke druge tatvine zasleduje. Svojega pomagača neče izdati.

Izpred sodišča. Goljufiv urar. — Urar Fran Staudt iz Gornje Radgone se je moral pred mariborskim sodiščem zagovarjati radi goljufije, ker je nekega dunajskega urarja ogoljufal za zlate verižice v znesku 113 kron in raznih drugih stvari. Dobil je šest tednov ječe, poostrene z enim postom vsakih 14 dni. — Ivan Zinko iz Slov. Bistrice, že mnogokrat predkaznovan, je vkradel v Ptuj kolo Francu Handreviču vredno 100 kron. Štiri mesece bo premišljeval svoje dejanje v težki ječi, poostreni s postom vsakih 14 dni. — Mehanik Henrik Kovačič je pokradel mnogim svojim tovarišem ure in denarnice ter obleko v vrednosti 105 kron. Ure je prodal in z denarjem pobrisal na Dunaj. Tamkaj so ga radi neke tatvine zasačili. Sedel bo za svoj čin dva meseca v težki ječi, poostreni z enim postom mesečno. Prej bo moral pa še prestati svojo kazen na Dunaju.

Zidanje mosta. Sedaj so že pričeli betonirati steber ob Tržaški cesti. Zidanje mostu preko Drave se je radi tega tako zakasnilo in zavleklo, ker se je prenaradil obseg stebrov v reki in so se morali napraviti tedaj novi načrti. Potrebni odri so že zgotovljeni do srede Drave. Z izkopavanjem za podlago stebrov v vodi se bo pričelo pa najbrže šele v mesecu septembru.

Vlom v erarično shrambo. V avgmentacijsko shrambo ulanskega polka št. 3 se je izvršil vlom, pri katerem je bilo vkradenih vojaških potrebščin v vrednosti 800 kron.

Od psa vgrizen. Pri mesarju Pucklu na Pobrežju uslužbeni pomočnik Damaš je pustil v sredo na večer na glavnem trgu voziček in psa, ki ga je stražil. Mimo voza je prišla 12letna deklica Angela Kaudič in je bila od omenjenega psa popadena v levo stegno. Kmalu nato je pes popadel sedlarskega učenca Jožeta Ornika in ga ranil na nogi. Velika množica ljudi se je kmalu nabrala okoli popadljivega psa, ki je stražil voz. V njegovo bližino se nikdo ni upal. Ko se je Damaš vrnil, ga je stražnik pozval, naj se odstrani s psom. Damaš se bo moral zagovarjati pred sodiščem.

Celjske novice.

V posojilnici so hoteli od torka na sredo ponoči neznanizmič si nabrati nekaj premoženja, kar pa se jim ni posrečilo in je bilo samo navrtanih nekaj predalov po pisarniških mizah.

Celjska policija je zelo vestna, seveda samo takrat, kadar je treba nastopiti proti Slovincem. Ako se po noči le oglasi Slovinec na ulici, že ga drži policaj za vrat, Nemci pa smejo kričati, kakor se jim poljubi. Včasih je po mestu tako germansko razgrajanje in vpitje, da ljudje niti spati ne morejo. Seveda takrat celjskih policajev ni videti. Odsotni so tudi vedno, kadar nemški razgrajalci napadejo kakega mirnega Slovence, kar se v zadnjem času zelo pogosto dogaja.

Razprava Ajstrih — Woschnagg, vrčila se je 16. t. m. in so priče potrdile, da je pl. Hans Woschnagg bil mozirski „Sokol“. Vklub temu je sodnik ugodil predlogu zastopnika Woschnagga, da se priče zasllišijo, katere naj

potrdi, da Hans ni bil Sokol. Dragi Janez, sedaj Hans, ako nisi bil Sokol, zakaj si pa celo gardo prigovornikov alias mešetarjev, med katerimi je bil tvoj nekdanji nasprotnik, poslal po svetu, naj z vsemi nekdanjimi Sokoli govorijo, če se še spominjajo, da si bil Sokol? itd. Ni se posrečilo vseh sokolov spremeniti v kavke; vendar zgubila sta dva prej znana narodna moža spomin — zakaj, to vrabci po šaleški dolini živkajo. Govori se, da je nekdanji vneti sokolaš se trudil pretečo nevarnost Hansovega maščevanja zaprečiti; ni se to posrečilo, ker resnicoljubni možje niso hoteli svojo narodnost in moštost zatajiti — in postati uskok, kakor pl. Hans! Pri sodišču leži dokaz, kateri dovolj govori! Dobro bi bilo, če bi bil s sedmimi pečati zapečaten, da se ne spremeni kakor nekdanji sokoli!

Ptujske novice.

Napad. Dne 18. t. m. zvečer je v mestnem vrhu nekdo s kamenjem napadel dva ptujska gimnazijca. Ker sta napadena dečka Nemca, po nemški listi takoj porabili ta slučaj in kričijo sedaj, da je dečka napadel Slovenec, ko v resnici za napadalca niti ne vedo, kdo je bil. Naj bi raje Nemci pometali pred svojim pragom, saj so jim menda še v spominu lanski septemberski dogodki.

Mestna občina je nameravala pred nekaj leti sezidati otroški dom. Od raznih strani je prišlo darov 1500 K. Ker pa je občina opustila ta načrt, je dobilo z dovoljenjem darovalcev nabrani denar društvo za otroško varstvo.

Hofrat Ploj. Vsled odločnega nastopa slov. katoliških poslancev v državnem zboru se zanimamo sedaj bolj kot kdaj tudi kmetje za visoko politiko in čitamo večje število časnikov. Iz njih spoznamo, kako velik škodljivec je naš poslanec Ploj med južno slovanskimi poslanci, katerim dela le ovire. Kjer le more, meče polena voditelju Slovencev dr. Sušteršiču ter pomaga vladi. Zato pa moramo volilci vendar enkrat odločno nastopiti proti taki politiki. Kadar gre toča, se vsak poslanec briga za svoje volilce, to bi storil tudi Malik, če bi njega volili. Toda mi zahtevamo, da v vsakem oziru zastopa koristi kmetov in Slovencev. Tega pa Ploj ne stori. On med slovanskimi poslanci le razdira in tako zmanjšuje njihov vpliv. Sedaj je razbil tudi skupnost jugoslovanskih poslancev, katera mu je baje nekdanj ležala tako na srecu, da je izdal za njo zastavo Slov. kmečke zveze, pod katero je bil voljen.

Drugi kraji.

Sentiljski dan v Jarenini. V nedeljo, dne 22. t. m. se vrši v Jarenini velika narodna slavnost. Obhajal se bode Sentiljski dan na prostem pred hišo g. Karola Ornika. Začetek ob treh popoldne. Vzpored: 1. Nekatero najnovejšo skladbo Foersterjeve. Poje mešan zbor jareninski. 2. Gledališka igra: „Trije tički.“ 3. Govor zastopnika Slov. kršč. soc. zveze. 4. Martin Krpan s kobilo in jareninski Pavliha. 5. Jareninske mladenke otvorijo narodno kavarno. 6. Šaljivi srečolov, šaljiva pošta, menažerija z muzejem iz Amerike, konfeti itd. — Mariborski „Orel“ se udeležijo veselice v kroju. Veteranska godba. Vstopnina 30 vin. Sedeži pri gled. igri: I. vrste 1 K, II. vrste 60 vin. Vse v prid slovenski meji!

Orehovavas. Umrta je mlada deklica Magdalena Bauman v 16. letu. Bolehala je na sušici. Pogreba vrle deklice se je udeležilo veliko število ljudi. Blag ji bodi spomin!

Hoče. V nedeljo ima g. drž. in dež. poslanec Pišek v Hočah shod v gostilni g. Rojka ob 8. uri zjutraj.

Spodnja Poljskava. Dne 5. septembra zbornje tukaj g. drž. in dež. poslanec Pišek po maši pri g. Karlu Hrastniku.

Gornja Poljskava. Dne 15. avgusta nas je obiskal naš marljivi g. državni in deželni poslanec Pišek in imel tukaj svoj shod. Udeležencev je bilo vseh skupaj do sedemdeset. Opozarjal je kmete, da se naj kmalu oglasijo pri svojih županstvih zaradi krme, ker je gotovo ne bode zaradi hude suše dovolj. Opominjal jih je tudi, da naj kmalu vplivajo na pristojne urade, da se jim odpiše nekaj na travnike naloženega davka, ki so dali letos samo ¼ toliko, za kolikor so od davkarjev cenjeni. Omenjal je, kako krivično ravna država, ki vedno snuje nove kmetom škodljive pogodbe s tujimi državami, kmetu pa ne da zato nobene odškodnine. Zagotovil nas je, da bo delal s svojimi tovariši vedno na to, da prevzame država 50 odstotkov šolskih bremen. Tudi zajcem se ne bo več tako dobro godilo, če bo sprejet v deželnem zboru njegov predlog, da se proglasi zajca kot škodljivca, ki ga sme vsak ustreliti na svojem posestvu. G. predsednik kaplan Žagar se zahvali nato g. poslancu za njegov zanimiv in poučen govor in ga pozivlja, naj ostane s svojimi tovariši v obstrukciji, katero je ravno g. poslanec prav poljudno poslušalcem razložil. „Zatrti niso spečih, ne bodo nas bežečih“ mora biti naše geslo. Nato je stavil zaveden kmet iz Polskave g. F. Schloßer po kratkem nagovoru te le z navdušenjem sprejete resolucije: 1. Dne 15. avgusta v Gornji Polskavi zbrani volilci izražajo poslanecem Slov. kluba popolno zaupanje za njihov srčen nastop proti sedanjim vladim in odobravajo obstrukcijo. Volilci želijo, da vstrajajo poslanci odločno v boju proti nam sovražni vladi in pozivljajo vse slovenske poslance, da so v njej edini. 2. Volilci zahtevajo za svoje kraje od vlade v slovensčini izurjene uradnike. 3. Volilci zahtevajo od države, da sprejme 50 odstotkov šolskih bremen in nam da slovensko vseučilišče v Ljubljani. 4. Volilci pozivljajo deželne poslance, da delajo z vsemi močmi na to, da se spremeni polje-

delcu in sadjerejca skrajno škodljiva lovska postava. Zajca naj bi smel vsak posestnik ustreliti, če ga zasači na svojem posestvu. 5. Volilci odločno pozivajo poslance, da ne dopustijo raznih pogodb z drugimi državami v škodo vbolega kmečkega stanu, če ne da država z raznimi naredbami, kakor so kmetijske šole, znižanje davkov, prepotrebne odškodnine. Na to še zagotavlja g. poslanec, da bomo povsod zvesto stali za njim, da se bo mogel na Dunaju sklicevati na svoje volilce. G. Ceder prosi nato g. poslancu, da bi delal za zgradbo ceste iz Pohorja v Polskavo, kar mu g. poslanec obljubi. Predsednik priporoča vsem navzočim v blag spomin vsem dobro znanega rajnega Franca Mlakar in zaključi dvourni zborovanje s pozivom k trikratnemu: živijo na kmečko zvezo in njenega poslancu g. Pišeka. Navdušeno so se vsi odzvali in trikratni živijo je odmeval po sobi in ljudstvo se je veselo razšlo.

Sv. Anton v Slov. gor. Politični shod se vrši tukaj dne 29. avgusta t. l. Govori g. državni in deželni poslanec Roškar.

Grize. Dne 17. avgusta bila je dopolnilna volitev dveh odbornikov za tretji razred občinskega odbora. Izvoljena sta bila z veliko večino dosedanji župan g. Alojz Šuler in vrli kmet Anton Poteko. Obadva zvesta pristaša Kmečke zveze. Čast zavednim in katoliško mislečim narodnim volilcem!

Slovenjigradec. Lembržani so bili nekdanj — kaj pada po krivici — na glas, da so iztuhtali in napravili marsikatero duhovito. To nezgodovinsko ulogo Lembržanov je v zgodovinski dobi, in sicer proti koncu 1. desetja prosvitljenega dvajsetega stoletja prevzel liberalni občinski zastop v Šmartnu pri Slovenjgradu. V svoji seji dne 8. avgusta je namreč sklenil resolucijo, v kateri z „ogorčenjem“ protestira proti „nesramnemu hujskanju“ govornikov na mladeniškem shodu na Holmcu. Strašno! Pretresljivo! Čudimo se samo, da se ni pretresla mogočna gora Urška, ko je liberalni občinski zastop s papirnato pozavno ta „ogorčeni“ protest zatrobil v svet. Vsaj ena skalica bi se naj bila odkrnila, ter se pridružila strašnem liberalnem gromenju, pa ni hotela. In tudi tiste gospode, zoper katere je veleslavni občinski zastop protestiral, ni obliha kurja polt in se jim hlače niso zatresle v ponižnem strahu! Trdovraten svet! Zakrknjeni ljudje! Tako se je zgodilo, da mora narodno-napredna stranka v Šmartnu v svojo zgodovinsko knjigo zapisati nov resničen lemrški čin. Iste vrednosti je tudi dopis v „Narod. Listu“ o lepem mladeniškem shodu na Holmcu, dopis, katerem se pozna, da ga je spisal znani Nadlebržan.

Za „Društveni dom“ v Šmartnem pri Velenju je daroval g. nadrevizor Vladimir Pušenjak 50 K, g. Jožef Polh 25 K, g. Frančišek Krošelj 24 K. Vsem častitim darovalcem se odbor pristočno zahvaljuje!

Smarje pri Jelšah. Že je leto, odkar se je ustanovila dekleška in mladeniška zveza. V tem letu smo zelo veliko delovali in se izobraževali, prirejali smo tudi igre ter se veliko lepega naučili. Marsikatera mladenka se je obvarovala slabe tovaršije ter čas porabila v čitalnici, kjer imamo veliko lepega čtiva na razpolago. Komu se imamo za vse to zahvaliti? Edino le našemu sedanjemu za vse dobro vnetemu č. g. kaplanu Franc Sinkotu, voditelju Zveze. Ustanovil je tudi Marijino družbo za fante in dekleta, pripravljaj nas celih 9 mesecev na slovesen sprejem, kateri se je vršil na binkoštni pondeljek, kakor je bilo že v Našem Domu omenjeno. Vse to, pa grozno v oči bode staro pokveko „Štajerca“ in pa kljuke „Narodni Dnevnik“. Resnica je, da sršen najrajši na najlepši hruški sok srka, gnjile se še ne dotakne. To je grda, nesramna laž, kar dopisnika pišeta o našem č. g. ravnatelju in o družbi, kaj enakega piše lahko le tisti, ki sam tako živi. Ne mislita si, da sedaj obesimo vse na klin, o kaj še, tem bolj in hrabreje še bomo delale za dobro stvar. Vajino dopisovanje je osramotilo vaju, nikakor pa ne nas. Nam je čast, ker spoznamo, da je družba sad obrodila in da gremo naprej, mi mladi.

Sv. Jurij ob juž. žel. Dne 19. t. m. je bila volitev za župana v trgu Sv. Jurij ob juž. žel. Izvoljen je bil Franc Pisanec, posestnik v Bezovju, pristaš Slov. kmečke zveze. V starešinstvo so izvoljeni gg.: Ivan Artman, Alojzij Nendl in Herman Kincl. Torej so v celem starešinstvu, razun enega (Alojzij Nendl), sami pristaši Slov. kmečke zveze. S tem je torej končan dolgotrajen boj v okoliški in trški občini za občinsko zastopstvo, ki se je končal z zmago Slov. kmečke zveze. In to nam daje upanje, da je nastopila za Sv. Jurij ob juž. žel. boljša doba, doba vstrajnega resnega dela za blagor okoliške in trške občine.

Savinjska dolina. Hmeljska kupčija se je po dolini že začela. Kupcev je prišlo od vseh strani prav veliko. Ker se je hmelj v Nemčiji in deloma tudi na Češkem izjalovil, so obrnili hmeljski veletržci svojo pozornost na našo dolino. Naš hmelj je letos prav lep. Golding, ki se sedaj obira, je krasno dozorel. To priznajo kupci sami. Kako pa je s ceno? Sliši se, da so kupci sklenili kartel, da hmelja nad 3 K kilogram ne plačajo. Veliki hmeljarji pa pravijo: Mi ga pa pod 4 K ne damo. Prav je to. Hmeljarji torej pozor! Hmelja letos po svetu ni veliko. Napravite hmelju ceno vi, ne pa da bi jo delali kupci, ki bodo na tisoče pri hmelju profitirali. Okolu 4 K je hmelj letos vreden, in če ste hmeljarji edini, morajo ga češki in bavorski kupci tudi tako plačati. Domače mešetarje pa pozivljamo: Pomagajte vendar revnemu kmetu, da svoj hmelj drago proda, ne pa bogatemu tujcu, da ga po ceni kupi. Tako bote v dejanju pokazali, da ste prijatelji slovenskega kmeta. Po vašem ravnanju vas bodo sodili.

Trbovlje. Vsem paznikom se naznanja, da ima strokovno društvo trbovlskih paznikov prihodnji društveni sestanek 29. t. m. Ker je na dnevnem redu več važnih pogovorov, se prosijo vsi člani, da se sestanka polnoštevilno vdeležijo.

Koroško.

Pliberška okolica. (Slovenci, slovenske zemlje ne tujem!) V naši okolici se je jela širiti nemška posest. V St. Juriju, eno uro južno od Pliberka, je imel pliberški vsenemec Metnec eno kmetijo že dalje časa (p. d. Cavavn), pred dvema mesecema je dokupil p. d. Radeglovo, katera je bila pogorišče. Ta kmetija je zelo slaba. Stala je 4600 K. Potem je kupil zelo lepo p. d. Trbosovo kmetijo za 25.000 K. Ta kmetija ima zelo lepo lego na rodovitni zemlji in je mogoče imeti kakih 18 glav živine. Ta posestnik te kmetije, mlad nemškutar, ni hotel prodati komu drugemu. Na tem posestvu stoji tudi čedna cerkva sv. Jurija in so tjo ves čas od te hiše oskrbovali. Kmetija leži na ravni zemlji. Sedaj ponuja Metnec svojo kmetijo p. d. Navršnik; kupčija še ni sklenjena. Posetvo leži na vrhu precej visokega hriba; zemljišče je še dobro, pa zanemarjeno, gozd izvrstno raste, pa je opustošen, kmetija je velika in vredna okrog 14.000 K. Ker je posestvo obširno pa zanemarjeno in izkoriščeno, bo težko dobiti kupca. Pa ne bo še pri tem konca. Če Metnec pomaga Štđmarka, še lahko nakupi več kmetij v čisto bližnjem okraju. Neki drugi kmet mu je že ponujal, kakor slišim svojo kmetijo. Tako lahko čisto v kratkem času naredijo tudi pri nas — St. Ilj. Kmetov ne veseli delo na svojih posestvih, poslov ni dobiti; staro stoletno enolično obdelovanje zemlje ne nese več, napredka ni nikjer, in tako ni nenavadna prikazen, da kmet te ali one vrste žita manj pridela ko ga je vsejal, po njivah raste plevel, za kmetom si morajo kupovati, in tako lezejo v dolgo vo. Kjer je še kaj gozda, tam poje sekira, dotlej da ga zmanjka, potlej se pa kmetija proda. Kmetov ne veseli gospodarstvo, dopađa se jim delavski stan, kateri sedaj res precej bolje izhaja kot kmetje. Le kjer so ljudje nekoliko izobraženi, samozavestni in manj propali, tam gospodarijo še dobro. Tužna nam manjka! Ali pride še kaj preroda med naše ljudstvo, poprej da nam Nemci pokupijo naša stara posestva, da bomo potem na svoji zemlji prosili nje za kruh? Zanesi nam Bog in reši teh nemških nadlog!

Pliberk. Naša posojilnica je začela uradovati dne 8. junija t. l. Ustanovljena je bila že 2. aprila lanskega leta, a delovati ni mogla, ker v celem Pliberku ni našla primeren prostorov. Povsod so ji kakor garjevi ovci zapirali dur, seveda, ker se je vse balo zamere pri nekaterih nemških mogočnejših, ki bi ji pač prav radi prišli k pogrebu. Pa namesto groba morajo sedaj, ali radi ali neradi gledati, kako si je napravila v novem „Narodnem domu“ pri Prajerju prijetno gnezdece, kjer se prav dobro počuti. Uraduje vsak tržni dan od 10. ure naprej in daje na vloge po 4 1/2% obresti, za posojila pa zahteva 5%. Tekom dveh mesecev se je vložilo 126 deležev, prometa pa je v tem kratkem času vkljub temu, da so v Pliberku še tri druge posojilnice, čez 20.000 K. Zares lep začetek! Le tako naprej! Počasi se pač tudi mi, slovenski kmetje in delavci, začnemo zavedati, da je pametnejše nalagati svoje težko prislužene krajcarje namesto v zavodih, ki s čistim dobičkom večinoma podpirajo grobokope slovenskega ljudstva: Štđmarko, Schulverein itd., raje v svojih hranilnicah, ki se bodo ozirale tudi na naše potrebe in težnje. Mi nikomur nečemo škodovati, najmanj pa poštenim Nemcem, a oškodovani in zatirani pa tudi nečemo biti. Le pokazati bočemo, da imamo tudi kot Slovenci pravico živeti in da tudi moramo živeti. Svoji k svojim!

Kazaze. Vpokojeni gospod župnik Franc Cepic obhaja letos, dne 25. avg., petdesetletnico mašništva. Slavnost, ki je že sama ob sebi dokaj redka, bo tem pomenljivejša, ker jo obhaja duhovnik, ki se mora zares imenovati mučenik. Čez 20 let že je preživel slavljenec, od mrtvouda zadet, le na svojem vozičku. Ne more rabiti ne nog ne rok, in streči mu morajo kakor majhnemu otroku. V tem njegovem žalostnem položaju mu bo pač v veliko tolažbo in veselje, če se bo slovesno obhajal petdesetletni spomin njegove primicije. Priprave za to se že vršijo. Kakor smo čuli, se zberejo ta dan pri svojem sobratu trpinu vsi duhovniki pliberške dekanije s preč. gosp. dekanom na čelu in gotovo jih prihiti mnogo tudi iz sosednjih dekanij. Upamo, da se tudi verno kmečko ljudstvo mnogoštevilno udeleži te redke slavnosti.

Sinčavas. Neprestano je lilo tudi pri nas šest dni, in velika je škoda na žitu, ki je začelo že kaliti. Nekateri pravijo, da je kriva temu ista ženska, ki so jo v sredo, 4. t. m. našli blizu Sobata-Königa mrtvo v Dravi. Eno so našli tostran, drugo pa baje onstran Drave pri Fukšu. Isto ki je bila najdena pri Königu, bi imela Drava prinesiti doli iz Špitala; zaznamovano je imela srajco s črkama A. H. Gotovo je bila iz boljših krogov, ker so našli pri njej cigarete. Prepeljali so jo v Šmarkež, kjer je bila v petek popoldan pokopana. Ako bi vsaj vendar enkrat ne prišla komisija, bi morali v Šmarkežu vsi vaščani zbežati vsled strašnega smrada.

Kranjsko.

Zopet novo kočevsko tolovajstvo. Privandrani Kočevci so si ustanovili v Lazih v Rož. dolini šulferajnsko šolo, dasi so Lazi na slovanski zemlji. Tisto hišo, v kateri je bila nemška šulferajnska šola, je pa kupil pred dobrim mesecem Slovenec Franc Hace. S tem nakupom je bila postavljena nemška šulferajnska šola pod kap. To je pa Lazarje tako vjezilo, da so naskočili ponoči Hacetovo trgovino. Metali so v spalnico in prodajalno po 7 kg težke kamne in polena. Tudi so suvali s 7 metrov dolgimi drogovi skozi okna v sobe in prodajalno. Vse nametano kamenje tehta čez 3 stote in polen in rant je toliko, da bi dale blizu do 1 kubičnega metra drv. Lopovi so izbili Hacetu 35 oken z okvirji vred in vežna vrata, razbili so mu

mного petroleja in raztresli ter poškodovali veliko blaga. Za Haceta ki je na levi roki nekoliko ranjen, je bila velika nevarnost da ga ubijejo. Saj je padel pod njegovo posteljo, kakor hleb kruha velik in 4 kg težak kamen. Skril se je Haca pod streho in s sekuro v roki čakal, kdaj da vderejo tolovaji v hišo. Ali že ne bo kmalo konca teh tolovajstev, katere štiti roka nemške protekcije. Slovenec že v svoji lastni deželi in domačiji ni več varen življenja. Ljudje v takozvani kočevski vojvodini so naravnost podivjani in še hujši, kakor razna divja plemena po indijskih otokih. In to vse v sredini kulturne države.

Licealna knjižnica v Ljubljani. Dosedanji skriptor licealne knjižnice, ki se nahaja v drugi državni gimnaziji v Ljubljani, profesor Luka Pintar je postal njen kustos.

Novi most v Kranju se bliža počasi izvršitvi. Stavba je lepa in tudi pripravna le malo preozka. Most ne bo zadostoval velikemu prometu. Seveda državni inženirji so delali vse po svoji glavi, ne da bi se prej posvetovali z občinskimi odborniki.

Obmejni dan bodo imeli v nedeljo dne 22. avgusta na Viču pri Ljubljani. Delajo se velikanske priprave, da bo slavnost veličastnejše izpadla in da bo večji dobiček v prid obmejnih Slovencev. Slavnost bodo uvedli vrli „Orli“ s kavalkado. Iz Ljubljane pridejo „Orli“ na konjih, nasproti jim bodo prišli „Orli“ iz Viča na konjih, nakar se bodo uvrstili vsi v sprevod. Popoldne se bo vršila javna telovadba in po telovadbi se bo pa deklamirala „Pesem obmejnih Slovencev“.

Šolska zdravnik. Solske oblasti so se vendar enkrat že tako daleč spravile, da sprevidijo, kako potrebno je nastavljanje šolskih zdravnikov na ljudskih šolah. Po vseh drugih državah je to že dlje časa uvedeno. Pri nas seveda smo prišli šele sedaj na to nujno potrebo skrbeti za zdravje ljudskošolske mladosti. V Ljubljani sta imenovana za šolska zdravnik na mestnih ljudskih šolah zdravnik dr. Rus in dr. Demšar.

Primorsko.

V Ogleju so pri prenovitvi bazilike našli dragocene mozaike. Izkopavanje se nadaljuje. Vodi jih nadinženir Mahnič.

Izseljevanje v Ameriko preko Trsta. Leta 1908 se je izselilo v Ameriko preko Trsta 5908 oseb. To število je dosti majhno, ako se primerja z številom izseljencev leta 1906 in 1907. Leta 1906 se je izselilo v Ameriko preko Trsta okoli 18.000 oseb, leta 1907 okoli 21.000. Največ izseljencev je bilo iz Galicije in Dalmacije. Leta 1908 pa se je vrnilo domov čez Trst okoli 20.000 izseljencev, kar jasno dokazuje, da je v Ameriki slabo.

Goriške volitve. Volilni boj za goriški deželni zbor se je že pričel. Agrarno liberalni učitelji se na vse kriplje pripravljajo, da se vržejo v volilni boj z vso besnostjo. Že sedaj strašno agitirajo med ljudstvom za agrarno liberalno stranko, ki jim je obljubila, da jim po njih volji zviša plačo, le da jim pomagajo te presnete „klerikalce“ pri volitvah pohrustati. Pa se še upa agrarna stranka trditi da ni liberalna. Še „Rdeči Prapor“ piše v zadnji številki, da že danes ni vse v kmečki stranki tako, kakor bi moralo biti. Dalje piše tudi, da ve iz prav verodostojnega vi- ra, da se vsi učitelji kmečke stranke z dr. Frankom potegujejo za skupen nastop in delovanje kmečke stranke in liberalne. To je jasen dokaz, da pomeni kmečka (agrarna) stranka isto kot liberalna stranka.

Novi okr. šol. nadzornik za voloski okraj. Za okr. šol. nadzornika za hrvatske in slovenske šole v voloskem političnem okraju je imenovan vadniški učitelj g. Karol Pribil.

Povišanje v službi. Davčni upravitelj Andrej Rocco je imenovan višjim davčnim upraviteljem v področju finančnega ravnanstva v Trstu.

Grozna nesreča v ladijedelnici pri sv. Marku pr Trstu. V soboto ob 8. uri in pol zjutraj je šel kakor navadno vsaki dan, delavec Matej Štrajn, star 69 let, rodom iz Miljskih hribov, staviti pasove na transmisije strojnih koles, kjer režejo takozvane „lamarine“. Ko so kolesa že tekla, je stopil ubogi delavec na lestvo in v hipu, ko je stavil pas na strojino kolo, mu je zgrabilo obloko in ga toliko časa vrtelo in tolklo, dokler ga ni vsega razmesarilo. Noge mu je odneslo 6—7 metrov daleč, kosti se je našlo 60—70 metrov daleč, a ostali deli telesa so padali deloma v stroj, deloma okoli stroja. Ko so čuli delavci nenavadno šumenje stroja, so pritekli od vseh strani ter prestrašeni zrl v razmesarjenega tovariša. Stroj so takoj ustavili, ali rešiti ga itak ne bi mogli, ker je stroj z vso naglostjo tekkel. Štrajn je bil Slovenec in 40 let v tej službi. Zapustil je pet odraslih otrok.

Vinski pridelok v Furlaniji. Italijanskim listom pišejo iz Furlanije, da je napravila letos peronospora po Furlaniji toliko škode, da se zamore že sedaj trditi, da bodo letos v Furlaniji pridelali za polovico manj vina, kakor lansko leto.

Narodno-obrambno delo.

Na bran za mejo! V našem narodnoobrambnem delu bila bi nam velika pomoč, ako bi mogli slovensko časopisje na meji razširjati še v večjem obsegu kakor že itak to storimo. Razven denarnih doneskov v to svrhu bi nam posebno dobro služilo, ako bi se nam dopošiljali tudi prečitani časopisi, da jih vržemo v obmejne kraje. Zlasti se obračamo na Ljubljano in druga slovenska mesta in trge, kjer je nabiranje prečitane časopisja zvezano z majhnim trudom in stroškom. Nabrano časopisje naj se pošilja na Slov. krščansko-socialno Zvezo v Mariboru ali pa, kar je še boljše, naj se stopi z njo v dogovor zaradi naslovov, da se časopisje more pošiljati naravnost slovenskim obmejnim hišam.

Obrambna organizacija. V vseh slovenskih katoliško-narodnih glasilih se javljajo glasovi, da se enotno organizira po celem Slovenskem narodno-obrambno delo. Po našem mnenju je treba tukaj razločevati med dvema panogama obrambnega dela, ki bi se naj samostojno organizirali. To je nepolitično izobraževalno delovanje ob meji in drugih narodno ogroženih krajih, drugič pa gospodarsko-obrambno delo po vzoru Südmarke. Za zadnje delo si mislimo da bi bilo najbolje, oživiti in reorganizirati že obstoječo Našo Stražo. Za narodno-izobraževalno delo in vse kar je žnjim v zvezi pa se naj osnuje novo društvo, ki bo enotno organiziralo, nadaljevalo in razširjalo delovanje, katerega so sedaj opravljale različne pokrajinske krščansko-socialne zveze, vsaka po svojem lastnem načrtu ali pa tudi brez načrta. Že danes pa je naše trdno prepričanje, da morajo taka društva uspešno delovati le v slučaju, ako si najmejo za ta posel določene tajnike. Tako velika društva z ogromnim delokrogom ne morejo izhajati brez stalno nastavljenih moči.

Ciril-Methodova družba v pravi luči.

Ciril-Methodova družba se je pokazala za svobodomiselnno družbo, ki razširja načela, nasprotna slovenskemu ljudstvu. Družba je danes le podružnica izvrševalnega odbora liberalne stranke. Kdor količaj pozna zgodovino slovenskega javnega življenja, kdor je opazoval, kako se je zanašala in se še zanaša brezverska svobodomiselnost v našo domovino, kdor je zasledoval taktiko svobodomislecev, posebno kar se tiče družbe sv. Cirila in Metoda, ta je vedel, da tudi v tej prepotrebni družbi ne bo vladala dolgo sloga. Stari liberalci so bili sicer svobodomisleci, a so vendar vedeli, da je v družbi potrebna sloga, ki je pa mogoča le na katoliškem slovensko-narodnem stališču, in tega so se tudi držali. To pa ni bilo vseč mladim radikalnim študentom in zato so v Bohinjski Bistrici naskočili družbo in povzročili razdor.

Da spoznamo radikalne dijake, je treba omeniti le, da je njihovo glasilo „Omladina“ pisalo o pri- liki sestanka slovenskih svobodomislecev, katere pač vsakdo dobro pozna: „Narodno radikalno dijaštvo z navdušenjem pozdravlja kongres Svobodne Misli.“

Kako je narodnim radikalcem vera privatna stvar, razvidno je tudi iz pisave „Omladine“ same, ki je pisala, da Jezus Kristus ni ustanovil nove vere, /ti je pisala, da katolicizem pospešuje pijančevanje, češ, „klerikalizem ni nič drugega, kot alkoholi- zem.“ Kako mnenje ima „Omladina“ o našem obmej- nem duhovništvu, sledi iz pisave, ko je rekla, da slo- venska duhovščina vzgaja odpadništvo, da „duhov- niški fanatizem nam je ponemčil več slovenskih duš kot jih ohranil Slovenstvu“ itd. Narodni radikalec in odbornik družbe sv. Cirila in Metoda je na nekem ne- političnem shodu slikal katoličane kot brezdomovince. Dalje je „Omladina“ pisala, da je „nujno potrebno, da se ločita cerkev in šola“; znan stavek po celjski narodno-radikalni resoluciji je: „Odpraviti je treba šole, ki so v rokah cerkvenih organizacij, a „za se- daj“ (leta 1907) ni mogoče tega še izvršiti, ampak najprej treba „ustanoviti slovensko društvo za svo- bodno šolo“, tako so sklepali na shodu v Celju, kjer je imel veliko besedo odbornik „Družbe sv. Cirila in Metoda“ dr. Žerjav.

Skupščino za skupščino so vrgli radikalec iz odbora družbe sv. Cirila in Metoda katoliške može in dosegli so letos, da imajo v odboru večino, kar so si že davno želeli. Da bodo sedaj delovali v radikalnem, ali prav rečeno, v svobodomiselnem duhu, je gotovo. Naenkrat si sicer ne bodo upali izvršiti vseh svojih načrtov, ker se boje slovenskega ljudstva, ki je po veliki večini globoko verno, ali korak za korakom bo- do delovali, da bodo prišli do svojih ciljev.

V takih rokah se sedaj nahaja Ciril-Methodova družba, in potem se še dobe naivneži, ki trobijo v svet, da je družba nad strankami. Kako je ta trditev neumná, prav lepo kaže tudi pisava „Slov. Branika“, ki je njeno glasilo. Ljubljanski „Slovenec“ piše v štev. 187 o tem sledeče:

„Slovenski Branik“, ki je, kakor je rekel v „Družbinem koledarčku“ sam Ciril-Methodov tajnik, „glasnik naše družbe“, piše nad vse infamno, hoče pa biti za vse Slovence. Podatke smo povzeli iz lista samega. V svoji prvi letošnji številki ščuje ljudstvo proti političnim listom „Slovenec“, „Domoljub“ in „Slovenski Gospodar“ in se zaganja vanje; to je le indirektna agitacija za liberalne liste. To vse se do- gaja pod patronanco odbornikov Družbe sv. Cirila in Metoda! „Slovenski Gospodar“ je objavil članek „Branimo mejo“ in povdarjal, da je res potrebna Družba sv. Cirila in Metoda, a bi morala biti taka, da bi ime- li pristop vsi Slovenci brez razlike. Julijeva številka „Branika“ pa se nesramno zaganja v vođe S. L. S., čeravno jih ne imenuje; to je zopet agitacija za libe- ralno stranko. V ravno isti številki pozdravlja vse- lico liberalnega društva „Slavec“. „Slov. Branik“ se zelo ogreva za „Narodno delavsko organizacijo“, ki pa je čisto liberalna organizacija, kar ve danes že vsak otrok. Nekje hvali „Prosveto“, to je društvo nar. radikalnih dijakov, čijih program smo gori po- jasnili. Medtem ko „Branik“ slavi Sokolstvo, dela re- klamo za brošuro radikalnega svobodomisleca Pleška, v kateri avtor priporoča za ljudske knjižnice knjige kakor „Erotika“, „Kralj Matjaž“, „Sad greha“, „Slo- van“, ki je znan po Aškerčevih bogokletnih pesmih itd., medtem ko „Branik“ pozdravlja ustanovitev go- riške „Zveze“, narodnih društev, ki je čisto svobo-

domiselna (v njenih čitalnicah se dobiva list „Svo- bodna Misel“), smatra svobodomiselnno delo protikato- liških akademskih društev za dobro in narodno, med- tem ko uganja še druge stvari, se ta listič, glasilo Družbe sv. Cirila in Metoda jezi, da ga duhovniki ne podpirajo in predbaciva duhovnikom, da ne pod- pirajo Družbe! To je višek nesramnosti. In še bolj infamna je hinavska pisava tega lističa: „Nemci so vsi pod eno streho, mi seveda ne moremo biti.“ In še ni dosti! Nekje napada katoliškega duhovnika po imenu, ker je rekel, da ima Družba sv. Cirila in Me- toda sicer dobro lice, na drugi strani pa jej ne more zaupati, ker gradi slovensko ljudstvo trdnjavo, ki bi jo naj potem meninč-tebinič izročilo svobodomisel- cem. Druge zopet sliko S. L. S. tako, da dobi bralec prepričanje, da je S. L. S. čisto navadna izdajalska stranka. Kar ji ondi podtika, namreč neko zvezo z Nemci, je laž, zveze Hribarja, pogodbe z Nemci pa, ki je faktum, noče omenjati! Župnik Vrhovnik! Če vam je res kaj mar katoliška vera, prenehajte delati za to liberalno organizacijo, če pa mislite, da se va- ramo, pa nam ovržite naše trditve!

Toda dovolj! Vsakemu zavednemu katoličanu to zadostuje, vsak ve, kaj mu je storiti. Imamo pa zopet dokaz, kako zahrbtno, hinavsko in podlo zasle- dujejo svobodomisleci, grobokopi slovenske sloge, svoje cilje. Fej ehjaltom slovenske domovine! Nobe- nega vinarja ne more katoliški Slovenec dati za Družbo, ki ni več narodno-obrambna, ampak narod- no-razdiralna organizacija. Družba je naš sovraž- nik!

Za sklad obmejnih Slovencev so darovali sledeči gg: Josip Kosec, župnik, Kamenje, 20 K; N. N. 20 K; Ivan Stanonik, župan itd., Horjul, 20 K; Dr. Iv. Šusteršič, drž. in dež. poslanec, 50 K; Dr. A. Krisper, Ljubljana, 100 kron; J. Flis, generalni vikar, Ljubljana, (drugič) 20 kron; Ivan Gorišek, vikar, Celje, 20 kron; Katoliško slovensko dijaštvo na Vrhniki 40 kron; Mirko Perhave, Vipava, 20 kron; Fr. Zorko, kaplan, Ljubljana, 30 kron; Hranilnica in posojilnica St. Peter na Krasu 20 kron; Anton Pintarič, kaplan, Ruše, 20 kron; Angela Čišnovar, Ljubljana, 20 kron; Anton Požlep, Ljubljana, 20 kron; Janez Repič, kaplan, Selce, 20 kron; Ivan Kramaršič, župnik, Griže, 20 kron; Ivan Serajnik, župnik, Sv. Daniel, 20 kron; J. Lesar, profesor, Ljubljana, 20 kron; Matevž Maršlič, župnik, Podgrad, 20 kron; A. Kjuder, župnik, Barkovlje, 20 kron; J. N. Murovec, dekan, Črnice pri Gorici, 20 kron; Ig. Leban, župnik, Batuje, 20 kron; Fr. S. Cizej, župnik, Šmartno pri Velenju, 20 kron; Josip Jurčič, nadžupnik in dekan, Vuzenica, 20 kron; Ivan Kunce, župnik pri Sv. Juriju, 20 kron; Dr. Fr. Kos, profesor, Gorica, 20 kron; Dr. J. Breje, odvetnik, Celovec, 20 kron; S. Žužek, župnik, Vodice, 25 kron; Jos. Vintar, župnik, Šmihel, 20 kron; Franc Silvester, Vipava, 20 kron.

Nadalje so darovali za „Šentiljski Dom“: Ivan Vintar, Straža, 5 kron; J. Jančigar, župnik, Ljubljana, 2 kroni; Fr. Arh, Boh. Bistrica, 2 kroni; Fr. Čerar, Domžale, 5 kron; Helena Hafner, Škofja Loka, 3 krone; Josip Jeglič, Podbrezje, 5 kron; Miha Koželj, Podbrezje, 10 kron; Fr. Možina, Rudolfovo, 2 kroni; Jernej Žužek, Turjak, 2 kroni; J. Sekol, Boštanj, 2 kroni; J. Voh, kanonik, Maribor, 2 kroni 50 vin.; Josip Vrankar, župnik, Dobrova, 2 kroni; Anton Ramovš, župnik, Dobrepolje, 5 kron; Ivan Remškar, Brezovica, 2 kroni; Božidar Levstek, Idrija, 2 kroni 20 vin.; Ig. Mercina, Zgornji Kašelj, 2 kroni; And. Hrast, Poljane, 12 kron; Gotard Rott, Zagorje, 10 kron; Ivan Kolenc, Celovec, 2 kroni; Fr. Stržinar, Vrhnika, 10 kron; Matej Pogorelec, revident dež. nak., Ljubljana, 2 kroni; Anton Tomšič, kovač, Verd pri Vrhniki, 2 kroni; C. Globočnik Dunaj, 1 krono; H. Verk, dekan na Vidmu, 2 kroni; Anton Gabrijelčič, Brezje, 5 kron; Dr. Ivan Janežič, profesor 10 kron; Matevž Jereb, župnik v pok., Primskovo, 10 kron gđe. Marija Pfefferer 10 kron; Neimenovan 1 krono 20 vin

Veleizdajniški proces.

Predsednik podeli besedo zagovorniku dr. Po- poviču, da dovrši svoj govor.

Dr. Popovič nato replicira govor državnega pravdnika, posebno oni del, ki se tiče priče Sime Jovanoviča.

Pravi, da mu je Gjorgjevič sam na koncu za- slišanja dejal, da vse ono ni resnično, kar je on po- vedal pred sodiščem. Radi tega odpade verodostoj- nost te priče, a razloga ni, da se ne bi zaslišal Si- ma Jovanovič.

Državni pravdnik vedno odbija zagovorne pred- loge. Seveda mora on to storiti, da si ohrani svojo pozicijo za obtožnico. On pa ni navedel stvarnega razloga, da žnjim pobije razloge zagovornikov. Za- govorniki so v vsakem pogledu objektivno postopali, oni so po svoji dolžnosti napravili vse potrebne ko- rake, o čemer so le slišali in čitali, kar se je tikalo njih klientov.

Čudni so argumenti državnega pravdnika gle- de Milana Šariča. Državni pravdnik ravno pozab- lja, da je Šarič meni rekel, da ga je Nastič nago- varjal na atentate še prej, nego je vstopil v revol-ucionarni klub. Ono, kar bo Šarič izpovedal pred so- diščem, bo dokazalo dovolj jasno, da on ni nikak anarhist, temveč je on vedno nagovarjal mlade lju- di, da se naj v borbi za pravice naroda poslužujejo le kulturnih sredstev, a ne bomb.

Iz vsega tega vidimo jasno, da je Nastič neka taka oseba, ki teži za neko veliko ulogo; in se ne boji nikakih takih sredstev rabiti, da je ne bi do- segel, akoravno na nepošten način.

Sedaj se bavi dr. Popović z osebo Nastiča, pa reče za njega, da je agent provokater, kateri dela na eni strani za svojo puhlost, na drugi strani pa za svoj žep. Niti eden od objektivnih poslušalcev se ne more otiči vtiska, da je on provokater. In taka obramba ne more biti indiferentna proti Nastiču. Zagovorniki morajo presoditi, ali je on res priča v čisto kriminalnem smislu, ali je provokater. Vsled vsega ostajam jaz pri tem, da se zaslišijo še te od mene predlagane priče.

Državni pravdnik: Jaz sem že odločno izpovedal, da je v Slov. Jugu obstajal revolucionarni odbor, ki je deloval na to, da se ustvari velika Srbija. Ako je to dokazano, potem vemo, da obstoji tak slučaj, ki se da kvalificirati kot zločin veleizdaje. Statut pisma in ostalo je odločno za objektivni čin in subjektivno krivdo. Jaz se protivim predloženim pričam, ker sem uverjen, da oni niso v stanu ovreči verodostojne izkaze Jurija Nastiča. Meni se le to čudno zdi, da sprejema tako društvo, ki stremi za kulturnimi cilji, v svojo sredo tudi anarhiste, in kjer se drže revolucionarni govori, kakor slučaj Ljuba Jovanoviča.

Državni pravdnik nato pobija po redu vse predloge zagovornikov in vzdržuje svoje trditve. Konečno prosi sodišče, naj uvaža njegovo prošnjo in odbije vse predloge zagovornikov. Nato je prosil državni pravdnik še nekaj pojasnil glede Sime Jovanoviča, nakar se sodišče odstrani v posvetovalnico.

Književnost in umetnost.

Družba vednega češčenja presvetega Rešnjega telesa in v podporo ubožnih cerkev lavantinske škofije. V Mariboru 1909. Tako se imenuje lična knjižica, ki obsega pravila družbe vednega češčenja presv. Rešnjega Telesa, družbine odpustke, razne molitve v počesčenje presv. Rešnjega Telesa po raznih cerkvah in kapelah Lavantinske škofije. Kar je bilo poprej v treh Hergovih knjižicah, je sedaj spretno združeno na eni sami. Ker ima knjižica 94 strani, je določena cena (30 vinarjev vezana v platno, 20 v mehko vezana, posamezne s pošto 10 vin. več), skrajno nizka. Da se prihrani poštšina, naj dušni pastirji vsaj po 50 iztisov skupno naročajo pri trgovini tiskarne sv. Cirila v Mariboru.

„Handbuch des Weinbaues und der Kellerwirtschaft.“ Von A. Freih. von Babo und E. Mach. Erster Band. Weinbau. 3. Auflage. Erster Halbband. Berlin. Verlagsbuchhandlung Paul Parey, 1909. — Veliko Babovo delo pozna vsak kmetijski, oziroma vinarški strokovnjak. Pred kratkim smo dodili že dolgo pričakovano tretjo izdajo, in sicer prvo polovico prve knjige „Vinogradništvo“, na kateri so sodelovali različni razni, naši javnosti deloma dobro znani veščaki, med temi tudi prejšnji deželni kmetijski potovalni učitelj in sedanji c. kr. kletarski inspektor Ivan Belle v Mariboru. Celi XI. del te krasne prve knjige, „Anlage neuer Weingärten“, ki je za se že tako rekoč cela knjiga in zahteva z ozirom na naše praktične potrebe največ izkušenj in strokovnjaškega znanja, je predelal in spopolnil zlasti tudi v nemški strokovni literaturi glasoviti Belle, kar moramo omeniti na tem mestu s posebnim veseljem; kajti imenovani pisatelj je vseh naših kmetovalcev in kmečkih prijateljev dober, splošno priljubljen znanec. Radi njegove velike skromnosti dali so mu pač težko delo pri sodelovanju na novi izdaji omenjene knjige in ga res pohvalno omenjajo v uvodu kot sodelovalca, dočim zanj na naslovni strani poleg drugih imen seveda ni bilo več prostora. To se mi zdi z ozirom na velikansko Babovo delo v novi izdaji vredno, da se na tem mestu približe in javnosti pove, kako dobro služijo včasih vrle domače moči tujim namenom. Babova knjiga v najnovejši izdaji boče jako dobro služila vsem, ki se bavijo s to prezanimivo stroko bolj temeljito. S tega stališča jo priporočamo vinogradnikom veščakom najtopleje, ker je to sploh najboljša, najpopolnejše delo te vrste.

Narodno gospodarstvo.

Tržne cene v Mariboru. 50 kg. Pšenica K 14.—; rž K 9.50; ječmen K 9.—; oves K 10.—; koruza K 9.—; proso K 9.50; ajda K 8.25; bob K 12.—; seno K 4.—; ržena slama K 3.—

Nezdrave ogrske spekulacije. Izid letošnje pšenice žetve bo v obeh deželah za 7 do 8 mil. metterskih stotov manjši kot je bil pa lanski. Sploh bo pa letos domačega žita zelo malo. Na Ogrskem se kupei že pripravljajo za uvoz pšenice okoli 12 do 15 milijonov stotov za letošnje leto. Akoravno so te številke malo previsoke, vendar obstoji neka izvanredna potreba za uvoz pšenice, kar pa tudi ne more ostati brez posledice in upliva na trgovinsko politično razmere. Ogrska vlada ne bo potrdila začasno odpravo carin na žito, ker hoče iz vedno večje draginje dobiti in skovati kapital za tako zaželeno samostojno ogrsko carinsko okrožje. Največje važnosti je tedaj način, s katerega pomočjo se že sedaj, za časa žetve, dela na budimpeštanski žitni borzi za povzdigo žitnih cen. Eno leto sem je namreč žitna kupčija na Ogrskem decentralizirana. Lansko poletje so se ustanovile štiri nove pokrajinske žitne borze pod pretvezo, da bodo poljedelstvu bolj zasigurala in omogočile razpečavo pridelkov. V resnici se je pa stem zaprla

pot ogrskim poljedelcem in kmetom do budimpeštinskega trga. Cela družba žitnih kupcev se je porazdelila po okrožjih in je bila primorana se posluževati pokrajinskih žitnih borz. Te borze so notirale cene vedno najmanjše za eno kruno nižje za stot, kakor Budimpešta; ali za cene v večjem obsegu veljajo pa notirunge glavne borze. Ako pa upoštevamo še vse male zvijače, s katerimi kupei prodajajočemu poljedelcu odrta zneske od prave borzne cene, potem si lahko raztolmačimo dejstvo, da le malo poljedelcev in kmetov doseže polne cene, ki so notirane na budimpeštanski borzi. Organizacija pokrajinskih borz je tedaj s pomočjo mlinov, ki spadajo k špekulantnemu okrožju, napravila takoj pomanjkanje na budimpeštanskem trgu in zabranjuje tudi sedaj pri novi žetvi da bi ponudbe prišle tamkaj na trg. Po teoriji bi bili poljedelci sedaj na dobrem, v resnici so pa morali že zdavnej izročiti svoje žito kupcem, ki delajo po znanih oderuških načelih in navodilih, kateri pa sedaj zadržujejo žito, da ne pride na budimpeštanski trg. Stem pa so tudi v zvezi z veletržci v glavnem mestu in mlinarskimi špekulanti, kateri v sedanjem času hočejo napraviti velikanski dobiček z rumunskim, srbskim in ruskim žitom, posebno pšenico. Da ne trpe pri tem škode na parini, morajo biti cene domačega pridelka visoke in da mlinarji lahko zvišujejo še dalje cene moki, mora ostati ogrska žetev na pokrajinskih trgih. Trgovci imajo pri visokih, kakor tudi pri nizkih žitnih cenah svoje dobičke. Tako delovanje na ogrskih žitnih trgih ima pa tudi velike posledice za nas, ker naši veleindustriji in mlinarji večinoma trgujejo na ogrskih trgih in se torej one visoke cene tudi k nam zanesejo. Posledice tega so visoke cene moki in kruha, ki pa ne odgovarjajo nizkim cenam, za katere naš ubogi kmet mora prodati svoje žitne pridelke. Tu bi morala tudi državna oblast vmes poseči, da bi se ti nedostatki odpravili. Ako tega ne bo konec, potem stojimo v kratkem pred socialno bedo, ker ena visoka cena vpliva tudi na ostale cene živin in te so, kar se vsaki dan lahko na trgu prepričamo, zelo visoke, ter se še višajo. Tukaj so zopet glavni činitelji prekupei, ki prodajalca odirajo. Tem bi morala vlada gledati strogo na prste, ali jim pa sploh prepovedati njih oderuško kupčevanje. Krogi pa, ki jim ni znan položaj na trgu, zvrčajo vso krivdo na ubožnega kmeta. Kmet, ki v potu svojega obraza prideluje svoje polje, katerega mu včasih pokončajo naravne nepravilike, kakor toča, nevihte, razne golazni itd. nastavi ceno za svoje pridelke, ki daleč ne odgovarjajo njegovemu trudu in obdelavanju. Zato se morajo pa vladni krogi zavzeti za njega, da mu olajšajo njegov stan in ga ščitijo pred neosnovanimi napadi, ker ravno ubogi kmet je glavni stebel cele države.

Uspehi pašniških zadrug. Pašniška zadruga v Neudorfu na Češkem je lansko leto mogla zabeležiti naslednje uspehe pri svojem prizadevanju za povzdigo živinoreje. Zadruga je za mlado živino od svojih članov v bližini svojega sedeža vzela v najem neko kmetско posestvo za dobo 12 let. Posestvo meri 17.5 ha in znaša najemnina letnih 1200 kron. Zemljišče ni bilo mnogo let nič gnojeno in oskrbovano. Zadruga ga je spremenila v pašnik, katerega je razdelila na šest delov in ga lansko spomlad obsejala in pognojila z 3000 kg čilskega salpetra. Pašna doba je znašala 131 dni (od 30. maja do 9. oktobra). Na pašo je 36 zadržnikov izpustilo 65 glav mlade živine, in sicer 43 telic in 22 juncov. Štiri živinčeta so se pasla le 99 dni. Skupaj je znašalo število pašnih dni 8111. Predno je šla živina na pašo, so jo stehali in je znašala skupna teža 15.010 kg. Ko pa je bila paša končana, je bila vsa živina teža 21.160 kg. Prirastek na teži je znašal torej skupno 6180 kg, ali povprečno na dan in posamezno živinčce 0.752 kg. Najmanjši prirastek na teži je znašal pri juncih 80 kg, pri telicah 60 kg v 131 dneh; največji prirastek v istem času je bil pri juncih 80 kg, pri telicah 240 kg. Znaten razloček se je pokazal med junci in telicami, kar se tiče prirastka na teži. Dočim je 22 juncov v 2777 pašnih dnevih postalo težji za 2260 kg (ali povprečno na dan in posamezno živinčce 0.727 kg. Stroški pri kilogramu žive teže so bili v prvem letu paše z ozirom na to, da pašnik še ni bil dobro zasejan s travo in ker se je razmeroma paslo malo živine, nekoliko večji kakor pri starejših, redno oskrbovanih pašnikih. Obratni stroški so znašali leta 1908 pri tej zadrugi okroglo 3800 K, to je na dan in posamezno živinčce povprečno 46.8 h ali za 1 kg prirejene živine teže 62.2 h. Letos se bo paslo okoli 90 glav, pašnik bo vsled lanskega gnojenja in oskrbovanja dajal več paše, obratni stroški pa bodo ostali enaki, tako da se bodo produkcijski stroški zmanjšali skoro za tretjino. V jeseni lanskega leta so pašnik pognojili s 150 meterskimi stoti Tomaževe žlindre, 100 stoti kajnita in 100 stoti apna in ga dobro prevlekli z brano. Živino ženo vsak dan dvakrat na pašo, zjutraj in opoldne, tako da ostane opoldne in čez noč v hlevu. Poskrbelo se je tudi, da ima živina na paši vedno dovolj dobre pitne vode, kar močno vpliva na ugoden razvoj živali.

Pogajanja sladkornih tovarov s prideljevalci sladkorne pese. Češko namestništvo je po nalogu vlade povabilo praško trgovinsko zbornico in deželni kulturni svet, naj se udeleže sporazumne akcije, katero je vlada upeljala med sladkornimi industriji in pridelovalci sladkorne pese. Od trgovinske zbornice naj bi se udeležili pogajanj štirje delegati, kot odposlanci sladkorne industrije, deželni kulturni svet naj bi pa ravno tako odposlal štiri delegate kot zastopnike pridelovalcev pese k pogajanjem.

Nova akcijska družba mlinarjev v Pragi. V Pragi so osnovali novo mlinarsko akcijsko družbo, katere osnovalni občni zbor se je vršil v prostorih trgovske zbornice. V celem se je zbralo 78 akcijskarjev, ki so v skupnem za-

stopali 468 glasov. Sklenilo se je izdati 1250 novih akcijskih po 400 kron, ki se bodo izdale po 420 kurzne vrednosti. Akcijski kapital se je nadaljeval na 2 milijona kron.

Razgled po svetu.

Vročina v Parizu. Kakor poročajo iz Pariza, je bila tam zadnje dni silna vročina. Mnogo ljudi je zadela solnčarica, več jih je umrlo. Meteorologi izjavljajo, da prihaja ta anormalna vročina iz Amerike, in jo zračne struje zanašajo na evropski kontinent.

Jubilej angleškega pesnika. Dne 6. avgusta je bilo 100 let, kar se je rodil največji in najkarakterističnejši angleški pesnik XX. stoletja, Alfred lord Tennyson. Več kot pol stoletja je bil ponos domovine in ljubljenece naroda, noben pesnik za njim si ni mogel pridobiti take popularnosti doma in takega priznanja v tujini kakor on. Tennyson se je rodil kot sin evangelijskega župnika v grofiji Lincoln; že v mladosti je kazal velike pesniške nadarjenosti. Z devetnajstimi leti je izdal skupno s svojim bratom pesniško zbirko „Pesni dveh bratov“, ki je vzbudila splošno pozornost. Mlajši brat je kmalu obesil poezijo na kol, zato pa je Alfred stopal vedno višje in si vkljub kritikom pridobil trajno pripoznanje naroda. Po smrti Wordsworthovi je bil imenovan dvornim pesnikom (poeta laureatus), in je dobival iz državne blagajnice stalno letno plačo, ki mu je omogočila, da se je popolnoma posvetil poeziji.

V ruski armadi pridejo na jedilni list vsak teden dvakrat ribe. Prvi poskusi s ribami, ki so jih napravili pri 2. gardnem polku, so se tako izborna obnesli, da uvedejo ribe kot hrano v celi armadi, kar vojaki vobče kot dobro spremembo pozdravljajo. RIBE pa tudi ne preoblože tako vojaške blagajne, ker jih je v preobilici v vseh rekah in vodah.

Nemško barbarstvo. Petsto nemških demonstrantov se je zbralo pred poslopjem Komenskijevga društva v 18. okraju na Dunaju, ker so mislili, da imajo notri shod Čehi. Po hrupni demonstraciji na ulici, so Nemci udri v lokal, razbili vse šipe in polomili vse mize in stole. Svojo jezo so si ohladili celo nad kipom velikega Komenskega, ki so ga vrgli na tla ter ga razbili. Nato so zapustili lokal ter odšli demonstrirati pred kavarno, kjer ima prostore neko krščansko socialno društvo. Tudi tu so razbili vse šipe. Šele sedaj je prihitela policija, ki je aretirala nekaj razgrajčev, druge pa razgnala. Demonstrantje so bili večinoma sami napol dorasli fantini. Nemška kultura!

Izseljevanje bosanskih mohamedancev. Mladoturki so ustanovili društvo, ki si je nadelo nalogo, pospeševati izseljevanje bosanskih Mohamedancev v Turčijo. Društvo je nabralo že precej denarja ter poslalo v Bosno emisarje, ki ljudi nagovarjajo, naj se izsele v Turčijo. Bošnjake nameravajo Mladoturki naseliti v bližini Carigrada. Turška vlada je tudi sklenila, da naseli bosansko-hercegovske mohamedanske izseljence v Anatoliji. Vsaka rodbina, ki pride v Solun, dobi štiri do pet sto pijastrov podpore. V Janini imajo pripravljenih za izseljence 1450 stanovanj. V Preveši zgrade za bosanske izseljence 1200 hiš, ki bodo stale 4 do 6 milijonov pijastrov. Izselilo se je že veliko mohamedanskih rodbin. Mlajši mohamedanski krogi niso zadovoljni z izseljevanjem. Njihovo glasilo „Musavat“ ne prestando svari pred izseljevanjem, ki oslabi mohamedanski življenj v Bosni in Hercegovini.

Nemški zrakoplovci aretirani. Ruski obmejni vojaki so streljali na nemški zrakoplov ob meji pri Vraščavi, ki ga je veter zanesel preko meje. Zrakoplov se je moral spustiti na tla. Ruski vojaki so aretirali nemške zrakoplovce.

Št. II. 33663
5041

Naznanilo.

Na štajerski deželni poljedelski šoli s slovenskim učnim jezikom pri Sv. Juriju ob južni železnici se prične s 15. oktobrom 1909 prvo šolsko leto.

Zavod ima namen nuditi priliko sinovom spodnještajerskih kmetov, da se na podlagi ljudske šole izobrazijo za sposobne in praktične kmetovalce. Učni predmeti so: živinoreja, mlekarstvo, vinarstvo, poljedelstvo, sadjarstvo in gozdarstvo.

Poučni tečaj traja 10 mesecev.

Za vsprejem se morajo priložiti sledeča spričevala:

1. da se je doseglo 16 leto starosti (krstni list);
2. domovinski list;
3. da je popolnoma zdrav in za poljedelsko delo pri merno telesno razvit (zdravniško spričevalo);
4. da ima predizobrazbo (šolsko spričevalo);
5. navedeno spričevalo.

Da šolo lahko obiskujejo tudi sinovi revnih kmetov, je na zavodu 10 brezplačnih mest. Sinovi štajerskih kmetov, ki se za ta mesta potegujejo, naj svoje prošnje, opremljene z navedenimi spričevali in z ubožnim listom, vložijo do 15. septembra 1909 pri štajerskem deželnem odboru.

S prostim mestom je v zvezi brezplačen pouk, prosto stanovanje in deželnoobična oskrba; za nakupovanje knjig in drugih učnih predmetov morajo skrbeti starši.

Plačujoči gojenci imajo plačati za pouk, stanovanje in hrano 280 K in sicer polletno naprej po 140 K ravnateljstvu zavoda pri Sv. Juriju ob juž. železnici.

Plačujoči gojenci naj se zglasijo do konca septembra 1909 pri štajerskem deželnem odboru v Gradcu.

Gradec, dne 16. avgusta 1909.

Od štajerskega deželnega odbora:
Edmund grof Attems.

MALA NAZNANILA

ki se sprejemajo po 2 vin. od besede, najmanjši znesek je 50 vinarjev.

Kdor želi pojasniti o rečeh, ki so naznanjene v inseratnem delu, naj pridene za odgovor znamko 10 vinarjev. Drugače se ne odgovori.

Naznanjam, da sem otvoril vino-
toč čez ulico in da točim vino
domačega pridelka po najnižji ce-
ni. Za obilen obisk se priporoča
Pajk Jožef, veleposesnik, Dol pri
Planini. 153

Pozor Slovenci?

Izdelujem obleke vsake vrste iz
garantirano pristnega domačega in
tujega sukna po najnižji ceni. Po-
strežba točna in solidna. Franjo
Pajk, krojač, Dol pri Planini.
154

Hiša s trgovino mešanega blaga,
z gostilno, prenočiščem in z ma-
lim posestvom v Podčetrtku se
zaradi družinskih razmer pod
ugodnimi pogoji takoj proda, osir-
odda v najem. To zadevajoča vpra-
šanja naj se blagovolijo doposlati
lastniku g. Martinu Jug, trgovcu
v Št. Petru pod Sv. gorami. 155

Novozidana, dvonadstropna hiša,
8 let prosta davka, s popolnoma
novo opravo, lepim dvoriščem in
majhnim vrtom se pod ugodnimi
plačilnimi pogoji v Mariboru pro-
pa. Kje, pove upravništvo lista.

V trgu Šmarje pri Jelšah se pro-
da posestvo, obstoječe iz njiv in
travnika, da se lahko redi ena
krava, iz hiše z vrtom, hlevom in
sadnim drevjem. Zemljišče meri
2 orala in je v prvem razredu.
Cena: 3600 K. Več se izve pri
Drag. Zelič, organist Šmarje pri
Jelšah. 148

Dobri, solidni fužinarski kovači,
ki so izvežbani v izdelovanju le-
senih sekir v vsaki obliki, znajo
dobro vrtati in izkovati, dobijo v
štajerskih fužinah „Columbushütte“
v Rušah, Spodnje Štajersko, stalno
akordno delo. Žene in hčerke ožen-
jenih kovačev pa bi lahko dobile
delo pri isti tvrdki pri tovarni
v Rušah. 588

Mlad podobarski in pozlatarski

■ ■ pomočnik, ■ ■

ki je zmožen vsako delo samostojno izvršiti se za
trajno sprejme pri podobarju in pozlatarju
Jan. Goleš-u v CELOVCU Paradesergasse
št. 20. ■ ■

Hotel**Pri belem volu v Celju**

sredi mesta, blizu vseh uradov; za
tujce 30 sob z vso ugodnostjo pri
nizkih cenah, tudi mesečna stano-
vanja s hrano za letoviščarje; izborna
kuhinja, vedno sveže pivo, različna
vina; po letu senčnat vrt; vozovi
v hiši vsak čas na razpolago: : :
51

■ se priporoča za obilni obisk. ■

Pohištvo

Velika zaloga pohištva od najpreprostejšega
do najfinejšega v vseh slojih se dobi po
znižanih cenah pri 34

„Obrtni zadrugi mizarских mojstrov“
v Mariboru, Grajski trg št. 3 pri črnem orlu.

Za nakup priporočamo tvrdko
M. E. Šepec, Maribor

Grajski trg stev. 2

katera prodaja po najnižji ceni vsakovrstno modno blago za ženske
obleke, svilnate in druge robce, vse vrste najboljše perilno blago,
vsakovrstno sukno (štofe) za moške obleke, površnike, fino sukno
za talarje in salonske obleke, srajce, ovratnike, kravate, naram-
nice, nogavice, dežnike, obrisače, mizne prte, odeje, preproge,
zastore, razni cvilih, perje za blazine itd. 7

„ **Ljudska hranilnica in posojilnica v Celju,** „

registrovana zadruga z neomejeno zavezo,

v lastni hiši (Hotel pri belem volu) v CELJU, Graška cesta.

Poštno hranilnični račun št. 92.465. — Telefon št. 8.

Hranilne vloge se obrestujejo po 4½%, brez
odbitka rentnega davka.

Domači hranilniki se dajejo na dom brez-
plačno.

Hranilne knjižice drugih zavodov se sprejemajo
kot vloge, ne da bi se obrestovanje prekinilo.

Posojila na zemljišča po 5%, do 5½%, brez
in z amortizacijo.

Posojila na zastavo vrednostnih listin.

Osební kredit na menice in v tekočem računu
pod najugodnejšimi pogoji.

Konvertacija vknjiženih dolgov z najmanj-
šimi stroški.

— **Oskrbuje svojim članom izterjevanje njihovih terjatev.** —

Brezplačno reševanje vseh zadev. 4

Cerkveni in sobni slikar in pleskar

Franjo Horvat

MARIBOR, Kasinogasse št. 2.

Se priporoča veleč. duhovščini in slavnemu ob-
činstvu za slikanje cerkev, dvoran, sob,
družvenih odrov, napisov na steno,
deske, plošče in steklo ter za
vsa v pleskarsko in slikar-
sko stroko spadajoča
: : dela. : : 53

Postrežba točna! : : : : Cene nizke!

Olje od motorja oddaje 100 kg. po 25 K.
Tiskarna sv. Cirila v Mariboru.

Izvrstno domače usnje :

priporoča po najnižji ceni

Elizabeta Welle, usnjarija
v Framu. 71

○ Izdelovatelj cerkvenega orodja in posode ○

Karol Tratnik, Maribor

Župnijska ulica št. 3.

se priporoča prečastiti duhovščini za naročila
različnih moštanc, kelihov, ciborijev, les-
tencev, svečnikov, križov, itd. Staro cerkveno
orodje popravljam pozlatim in posrebrim v
ognju. Mnogo priznanih pisem na razpolago.

Svoji k svojim! 38 **Svoji k svojim!**

Trgovina tiskarne sv. Cirila v Mariboru, Koroška cesta šte. 5**Zastonj**

se ne trži, ampak po zmerni ceni s ti-
skovinami za posojilnice, ki so pri lju-
bljanski ali celjski zvezi, za občinske
urade, za krajne šolske svete in šolska
vodstva, za odvetnike, notarje, trgovce
obrtne in zasebnike in vsa društva.
Krasne diplome za častne ude, zavitke
in pisma s tvrdko, vizitke, vabila za
društvene veselice, lepake in letake iz-
deluje tiskarna sv. Cirila v Mariboru.

Zastonj

se ne trži, pač pa po nizki ceni s
trgovskimi knjigami, odjemalnimi knji-
žicami, papirnatimi vrečami, kredo, svin-
čniki, črnilom, peresi, tablicami, kartami
za tombolo, lampijoni, papirnatimi kro-
žniki in serviet, pismenim papirjem v
mapicah in kasetah, albumi za foto-
grafije in razglednice, spominskimi
knjigami za gospodične, vsakovrstnimi
: : : : razglednicami. : : :

Zastonj

se ne trži, pa ugodno kupite podobice
za molitvenike, slike v spomin na prvo
sv. obhajilo, podobe sv. družine za steno
z milo godbo po 15 K in 20 K, sten-
ske slike papeža, cesarja, škofa, raznih
svetnikov, rožne vence iz ribje kosti,
lesa in kokosa, svetinje iz aluminija, ki
nikdar ne rjavijo, škapulirje vsake
vrste, križce stoječe, ki se rabijo pri
: : : : bolnikih in križe viseče za steno. : : :

Restavracija

Narodni dom

v Mariboru.

Izhorna kuhinja, izvrstna vina kakor: haloško, ljutomersko, dr. Thurnejev muškatelec, mozlec, vinarec, bizelčan, konjičan itd.
Pivo iz budjeviške češke pivovarne.
Po letu udobno kegljišče. Vrtni paviljoni.
Sobe za tujce.

Za obilni obisk se priporoča 37
Lojzika Leon.

Motor-bicikl

lahko kolo PH 1 $\frac{1}{2}$ se proda takoj za 360 kron. — Denar se mora pri sprejetju kolesa izročiti. — Več pove Upravištvu „Straže“.

Slovenski brivec!

Prečastiti duhovščini in slavnemu občinstvu najtopleje priporočam svojo

moderno urejeno brivnico.

:: Postrežba čista, točna in solidna. ::
Izdelujem tudi lasulje in kupujem lase.

IVAN BERGLEZ, brivec
Maribor, Solska ulica 2.

55

Pozor! Slovenci! Pozor!
Josip Macuh, Maribor

Stolna ulica šte. 5.

se priporoča slavnemu občinstvu in prečastiti duhovščini za izdelovanje vsakovrstnih oblek. Postrežba točna, cene nizke! Na razpolago je tudi velika zaloga izgotovljenih oblek po jako nizkih cenah.

48

SMRT

doleti vsacega, ampak sreča samo tistega kateri naroči sedaj belo platno v veletrgovski hiši

R. Stermecki, Celje (Štajersko).

Štajersko platno m.	po 36 v
Slovensko platno m.	po 40 v
Savinsko platno m.	po 44 v
Vojaško platno m.	po 46 v
Domestih platno mehko m.	po 48 v
Gorsko platno debelo m.	po 60 v
Istrija tkanina, mehka m.	po 54 v
Holandska tkanina, mehko m.	po 60 v

Vzorci zastoj in pošiljatve čez 20 K franko.

Svoji k svojim!

Urar, očalar in zlatar

Franjo Bureš

Maribor
Tegethofova cesta 33.

pred kolodvorom, priporoča svojo bogato zalogo zlatnine, srebrnine, ur itd. po najnižji ceni.

Gramofone s slovenskimi ploščami, čistim in jasnim glasom iz najboljših tovarn.
10 Priznana najboljša igle za gramofone.

Popravila se točno in hitro izvršujejo.

Edina narodna steklarska trgovina
Fran Strupl, Celje

priporoča svojo bogato zalogo stekla, porcelana in kame-nine, vsakovrstnih šip, svetilk, ogledal in okvirov za podobne. Prevzetje vseh steklarskih del pri cerkvah in pri-
vatnih stavbah.

Najnižje cene! Najsolidnejša in točna postrežba!
Na debelo. Na drobno.

Ignac Božič

narodni krojač v Mariboru,

Tegethofova ulica 16, v hiši dr. Rosine

se priporoča slavnemu občinstvu, kakor tudi preč. duhovščini za izdelovanje vsakovrstnih oblek in talarjev po najnižji ceni. Zaloga vsakovrstnega blaga in gotovih pelerin.

78

V nujnih potrebah se vsakovrstna obleka v 24 urah zgotovi.

Spodnještajerska ljudska posojilnica
v Mariboru

uljudno naznanja, da se **preseli ta mesec**

v Stolno ulico šte. 6.

Brzjavi: „Kamnoseška in-
dustrijska zadruga Celje“. **Prva južnoštajerska kamnoseška industrijska družba** Brzjavi: „Kamnoseška in-
dustrijska zadruga Celje“.

Edino narodno kamno- seško podjetje v CELJU.

Stavbena in umetna kamnoseška
::: obrt s strojnim obratom. :::
Izvrševanje vseh stavbenih del:
kakor stopnic, fasad, podbojev,
pomolov, nastavkov itd. iz različ-
::: nih kamenov in cementa. :::

Specialna delavnica in podo-
barski atelje za umetna cerkvena
dela kakor: altarjev, obhajilnih
miz, prižnic, kropilnih in krstnih
::: kamnov itd. :::
Brušenje, puliranje in struganje
::: kamena s stroji. :::

Mnogoštevilna zaloga nagrobnih
spomenikov iz različnih marmornih
vrst granitov in sijenitov po razno-
vrstnih narisih in nizkih cenah.
Naprava zidanih ali betoniranih
::: rodbinskih grobišč (rakev).:::

Tlakovanje cerkva, dvoran in
hodnikov s šamotnim ali cementnim
::: tlakom. :::
Izdelovanje pohištvenih plošč iz
različnih najbolj idočih marmornih
::: vrst v vseh oblikah. :::
Popravljanje spomenikov, udela-
::: vanje napisov v iste. :::